

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2.— Din, do 100 vrst 250 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.
»Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Kraflova ulica št. pritičje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Kraflova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

G. Vukičević doigral?

Marinković proti vstopu SLS v vlado. — 20minutna avdijenca dr. Korošca pri g. Vukičeviću. Ministrski predsednik na dvoru.

Beograd, 17. septembra. Dogodki v Beogradu so se začeli danes naglo razpletati. Danes popoldne je došel v Beograd šef SLS g. dr. Korošec, ki je takoj nato posetil ministrskega predsednika g. Vukičevića. Novinarjem, ki so z veliko napetostjo pričakovali rezultat te konference, je neki radikalski minister izjavil, da bo položaj v 2 do 3 dneh popolnoma razčiščen in da bo do klerikalci že morda jutri vstopili v vlado. Dobili bodo dvojne ministrstev in bosta v to svrhu podala dva radikalska ministra ostavko. Glede demokratov je izjavil, da ohranijo v vladi neokrnjen položaj.

Izgleda pa, da je razvoj krenil v popolnoma drugo smer. Sestanek med g. Vukičevićem in dr. Korošcem je trajal jedva 20 minut. Dr. Korošec je zapuščal ministrsko predsedstvo skrajno nerazpoložen in je novinarjem v precej osornem tonu odklonil vsako izjavo. To je izzvalo vtis, da med njim

in g. Vukičevićem ni prišlo do sporazuma. G. Vukičević je takoj nato odšel na dvor v avdijenco, ki ob 13.30 še traja. V političnih krogih se celo domneva, da bo g. Vukičević že ob tej priliki podal demisijsko celokupno vlado. Zdi se, da so ga na to prisilili predvsem demokrati, ki so se vstopu klerikalcev v lado odločno uprli. Kakor izve vaš dopisnik iz popolnoma zanesljivega vira, je dr. Marinković kot predstavnik demokratske stranke v vladi sporočil g. Vukičeviću, da smatrajo demokrate vstop klerikalcev v vlado za casus belli, ker je bil blejski pakt sklenjen brez njihovega sodelovanja in bi se s tem znatno spremenil položaj v koaliciji, ki je bila prvotno sklenjena. Obenem mu je sporočil, da imajo demokratski ministri v tem slučaju polnoma proste roke in se smatrajo razrešene vseh obveznosti na pram radikalnemu delu vlade, prevzetih z vstopom v vlado.

Blejski pakt pokopan

Brezupen položaj g. Vukičevića tudi v radikalni stranki. — Neuspele intrige vladnih radikalov, da bi se razbila demokratska stranka. — Parlamentarna večina demokratskega bloka že zasigurana?

— Beograd, 17. septembra. Težišče razvoja politične situacije je preneseno popolnoma na demokratsko stranko. Zdi se, da je večerajšnji sestanek med Ljubo Davidovičem in dr. Marinkovićem v znatni meri pospešil nadaljni razvoj dogodkov in vse kaže na to, da je v najkrajšem času pričakovati popolno razčiščenje situacije.

Dasi o večeršnjem sestanku med Ljubo Davidovičem in dr. Marinkovićem ni bilo izdano nikakoli obvestilo in sta oba politika odklonila po svojih razgovorih vsako izjavo, prevladuje splošno prepričanje, da je bil baš ta sestanek odločilne važnosti za nadaljni razvoj dogodkov, i v vladi i v demokratski stranki. Kakor se izve iz popolnoma zanesljivega vira, je dr. Marinković po tem, ko sta s g. Davidovičem obrazložila svoje stališče, izjavil, da želi ostati popolnoma pri politiki, ki jo vodi g. Vukičević in da hoče, da se delo sedanjega vladnega nadaljuje, da pa se bo v vsakem oziru uklonil sklepom demokratskega kluba. To v polni meri potrjuje naše dosedanje informacije, da je demokratska stranka enotna ter da so ostale vse intrige vukičevićevcev, da bi povzročili razkol v demokratski stranki, brezuspešne.

V radikalnih krogih je vzbudila ta konstatacija popolnega soglasja v demokratski stranki veliko vznemirjenje. G. Vukičević in njegova okolica so gradili vse svoje nade na razcep demokratov in na vstop SLS v vlado. Kakor pa je bilo pričakovati, je postal blejski pakt, ki ga je sklenil g. Vukičević na svojo roko brez vednosti in odobritve druge koalicijske stranke in radikalnega poslanskega kluba, kamen spodbite in bo zadal, kakor kažejo okoliščine, g. Vukičeviću smrtni udarec. Vstop SLS v vlado, ki naj bi zagotovila g. Vukičeviću vladno večino v skupščini, ni naletel na odpor le v demokratskih vrstah, marveč tudi med radikali samimi. Dočim se v demokratskih vrstah naglašja, da blejski pakt za nje ne predstavlja nikakih obveznosti in se jih absolutno nič ne tiče, se je v radikalnih vrstah stavila g. Vukičeviću zahteva, da morajo klerikalci najprej s svoje strani izvršiti prevzete obveznosti in se fuzionirati z radikali. G. Vukičević in dr. Korošec sta prišla vsled tega v skrajno mučen položaj. G. Korošec je ves čas volilne borbe mamil klerikalne pristaje s takojšnjim vstopom SLS v vlado, ne da bi priznal, da mora v tem slučaju likvidirati svojo stranko. G. Vukičević pa je računal s tem, da bo dobil pri volitvah tako večino, da bo lahko brez odpora izvedel vse svoje načrte. Vse to pa je sedaj padlo v vodo. Večeraj je g. Vukičević odposlal v Ljubljano kot svojega emisarja poštne ministra g. Vlačja Kocića, ki ima nalogo, da klerikalcem pojasni nastale težave in neizvedljivost blejskega pakta. Med tem pa je večeraj tudi že g. Korošec jadrno odpoval v Beograd, da se z g. Vukičevićem posvetuje, kako bi se lahko zmazal iz zadrge. Dejstvo je, da je blejski pakt že pokopan.

S tem pa je zapечатena tudi usoda g. Vukičevića. Dočim zahtevajo pašičevci brezpogojni odstop g. Vukičevića, se tudi radikalski centum zavzema za to, da bi g. Vukičević odstopil kot ministrski predsednik in na ta način omogočil formiranje parlamentarne vlade. Tudi v radikalnih vrstah vedno bolj prevladuje uvidevanje, da je oseba g. Vukičevića v sedanjem položaju na predsedniškem mestu absolutno nemogoča, ker je s svojo politiko in paktiranjem s klerikalci spravil radikalno stranko v nevarnost, da se razcepi in da ostane za nedogledno dobo obsojena na brezpomembno opozicijo.

Med tem pa dobiva demokratski blok vedno konkretnije forme. Razgovori med v poštev prihajajočimi skupinami so že tako daleč uspešni, da je parlamentarna večina pod vodstvom g. Davidovića že zasigurana. Ta vtis je izzvala zlasti večerajšnja izjava g. Štepana Radića, ki je g. Davidovića oficijelno obvestil, da je njegova stranka pripravljena podpirati vsako vlado demokratskega bloka ne glede na to, kdo bi ji načeloval.

Nemčija za politiko miru

— Berlin, 17. septembra. Zastopnikom tiska v Zenevi je Stresemann izjavil, da se izjave poljskih in londonskih delegatov vsakor pripomogle k utrditvi svetovnega mira. Upa tudi, da pride Nemčija kmalu v razsodišče Društva narodov. Razumljivo je, da obstojajo še ovire za popoln sporazum evropskih držav z Nemčijo. Vse ovire bi se dale odstraniti, če bi velesile dosledno izvajale politiko sporazuma z Nemčijo, predvsem v porenjskem vprašanju.

KONFERENCA PARLAMENTARCEV MALE ANTANTE

— Praga, 17. septembra. Meseca oktobra se bo vršila v Pragi konferenca češkoslovaških, jugoslovenskih, poljskih, rumunskih in francoskih parlamentarcev, na kateri se bo razpravljalo o ustanovitvi interparlamentarne unije Male antante.

MILIJARDNO POSOJLO GRČIJI

— Zeneva, 17. septembra. Svet Društva narodov je na svoji večerajšnji seji dovolil, Grčiji posojilo v znesku 9 milijonov funtov (nad 2 milijardi Din). (Ta tega posojila so določeni 3 milijoni za begunce, 3 milijoni za sanacijo grških financ in stabilizacijo grške valute, 3 milijoni pa za proračunsko ravnanje v tekočem proračunskem letu. Na isti seji se je razpravljalo tudi o posojilu za Bolgarijo in je bilo posojilo v načelu odobreno. Definitivno pa bo sklepal o bolgarskem posojilu svet Društva narodov šele na svojem decembrskem zasedanju.

V LITVI JE ZOPET MIR

Berlin, 17. septembra. Litvansko notranje ministrstvo je izjavilo, da je vlada vpostavlila popoln red in mir in zatrla vse komunistične revolucionarne upore.

Jesen v znamenju nališov in potresov

Potresni sunki v južni Rusiji se nadaljujejo. — Strahovit nališ v Londonu. — Zemlja dobiva veliko razpoko?

— Moskva, 17. septembra. Potres na Krimu se nadaljuje z nezmanjšano jakostjo. Vsi kolodvori in južnoruskih mestih so prenapolnjeni in ne zmagujejo navala beguncem. Iz Moskve je bilo samo tekom zadnjih dni odpremljenih nad 50.000 brzojav v potresno ozemlje. Število smrtnih žrtev od dne do dne narašča. Porušeni je mnogo mest in vasi in na stotine ljudi je ostalo brez strehe. Tekom zadnjih dni pa se vrste še plohe in nališ, tako da je prebivalstvo izpostavljeno dvojnemu elementarnim katastrofom. Krimska vlada je votirala za prvo pomoč 100.000 rubljev in odposlala v prizadete pokrajine rešilne ekspedicije.

— London, 17. septembra. V zvezi z neprestano se pojavljajočimi potresi poročila »Westminster Gazette«, da se je pojavila v znanstvenih krogih značilna teorija, da nastaja vsled neprestanega ohlajevanja zemeljske površine

na zemeljski skorji velika razpoklina. Na podlagi geoloških preiskav je dokazano, da se širijo potresi po znani katastrofi v San Franciscu leta 1906 preko Atlantskega oceana, srednje Evrope, Turkestana in Japonske. Po teoriji nekega moskovskega učenjaka gre ta razpoklina v smeri od Afrike in Avstralije proti severozapadu v Evropo in Azijo, vendar pa zaenkrat Pariz, London, Moskva, New York in druga mesta niso ogrožena. Ni pa izključeno, da zajame potresno ognjišče tudi to ozemlje. S to teorijo soglašajo tudi najodličnejši angleški učenjaki.

— Moskva, 17. septembra. Na otoku Krimu so čutili sredi nov močan potres. — London, 17. septembra. Nad Londonom se je utrgal sinoči oblak. Vse ulice v severnem delu mesta so pod vodo. Ze dolgo let ne pomnijo v Londonu take poplave. Promet je bil večer zelo oviran in deloma ustavljen. Dežuje že 6 dni neprenehoma.

Klerikalci stari sovražniki mestnega prebivalstva

Ubijalci avtonomije ljubljanskega mesta. — Zakaj so klerikalci nasprotniki napredne Ljubljane in gospodarskega procvita njene prebivalstva. — Ljubljana kot branik slovenskega napredka.

Na seji finančnega odbora dne 2. februarja t. l. je bil na predlog klerikalnega poslanca Smodeja sprejet čl. 83 finančnega zakona, ki se glasi:

»Vse proračune mestnih občin, katerih skupni znesek izdatkov presega vsoto 3.000.000 Din, dovoljuje finančni minister ne glede na to, kolik je odstotek doklade.«
Ob tej priliki je poslanec Juraj Demetović protestiral v imenu SDS proti temu predlogu, češ, da je v direktnem nasprotju z idejo samouprave in avtonomije naših mest.

Z omenjenim členom finančnega zakona so bile naše mestne občine oropane avtonomnih pravic, ki so jih doslej uživale na podlagi svojih statutov. Sestava in odobravanje statuta je namreč spadalo v lastni delokrog občine in ni potrebovalo odobrenja kakih drugih oblasti, le določanje doklad je bilo vezano na posebne zakone in le če je prekoračilo gotove meje, so bila potrebna višja odobrenja. To pa še ni pomenilo vmešavanja v sam proračun, s katerim se je nadzorna oblast pečala le na pritožbo občanov.

Z omenjeno določbo je bila na klerikalni predlog podrejena finančna samouprava naših mest, predvsem pa Ljubljane, samovolji finančnega ministra ter birokratičnemu raznih načelnikov v tem ministrstvu.

Izrečno povdarjamo, da se je določba v finančnem zakonu, s katero se centralizira finančna uprava naših mest v Beogradu, uveljavila na predlog naših klerikalcev, ki pač ne morejo trditi, da je bil čl. 83 fin. zakona brez njihove vednosti utihotapljen. Predlagal ga je klerikalni poslanec Smodej!

Klerikalci so se dobro zavedali, da so s to odločbo okrnili avtonomijo ljubljanskega mesta, ki si jo je znala ohraniti dolga stoletja celo pod avstrijsko oblastjo, za izgovor svojemu centraliziranju so našli na svojih zaupnih šlodih samo trditve: »Ni gotovo, da bi imeli v Ljubljani kdaj večino, bolj sigurno pa je, da bomo večkrat sedeli v beograjski vladi, od koder bomo na ta način lahko diktirali tudi Ljubljani!«
Taka je torej klerikalna avtonomija! Klerikalci priznavajo le tam, kjer imajo slučajno večino, samoupravna načela, kjer je nimajo, jim je ljubše, da samouprave sploh ni in da ubije v škodo splošnosti vsak samostojni razmah in procvit beograjski birokratizem.

Strankarska strast in sovraštvo prevladujeta pri klerikalcih vse ozire na koristi splošnosti in zato je bilo tudi mogoče, da so klerikalci hladnokrvno žrtvovali finančno samostojnost ljubljanskega mesta beograjskemu centralizmu, ker so se zavedali, da Ljubljana ne bo nikdar klerikalna.

Klerikalna deviza je: Naj gre vse k vragu, kjer mi ne odločujemo! To svoje delo so uveljavili v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo, in uveljavili so ga s pomočjo centralizma pri ljubljanski mestni samoupravi, ki so jo podredili finančnemu ministru!

Kakor nekdanj s pomočjo klerikalnega deželnega odbora so nameravali s pomočjo vlade vihteti svoj bič nad Ljubljano in uničiti njeno samostojnost. Na proteste ljubljanske javnosti so imeli samo porogljiv smehljaj in ko se je sestala občinska skupščina kot svet v magistratni dvorani, je

predvsem obremenila ljubljansko prebivalstvo z novimi davčninami.

Tisti, ki so v slovenski zgodovini vedno igrali vlogo inkvizitorjev, ki so sežigali prve slovenske knjige v Hrenovih časih in počete moderne knjige v Jegličevi dobi, hočejo spraviti na kolena napredno Ljubljano, — nositeljico svobodomnja v Sloveniji, — s silo. Nobenega sredstva se ne strajo, pri tem pa četudi trpi razvoj gospodarskih in socialnih razmer ljubljanskega mesta.

To je tudi vzrok, zakaj so v času svojega sodelovanja v vladi potom drž. proračuna in finančnega zakona udarili predvsem po mestnem prebivalstvu, po delavstvu, državnih in privatnih nameščencih in vseh slojih, ki tvorijo jedro naprednega življa v mestih.

Oslabiti gospodarsko moč mestnega prebivalstva, je glavni njihov namen, da bi po tem lažje brez vsakega odpora eksploatirali vse slovensko ljudstvo.

Ljubljana pa se zaveda svoje važne naloge kot pobudnica vsakega napredka v našem kulturnem, gospodarskem in socialnem življenju, zato se tudi sedaj v svobodni državi ne bo uklonila reakcionarnim stremljenjem klerikalizma, ki jo skuša zaman spraviti pod svojo peto. Nobenega povoda nima, da bi se izročala na milost temu klerikalizmu, ki jo je v njenem razvoju vedno oviral in tlačil k tlom, zato bo ostala tudi v bodoče branik napredka kljub vsem navalom nanjo od klerikalne strani.

Ljubljanski meščan je vzgojen v neprestanem boju za svoje pravice, zadnje skupščinske volitve so pokazale, da je Ljubljana še vedno napredna, in nobenega dvoma ni, da bo tudi pri občinskih volitvah manifestirala za svojo samostojnost in napredek, ki ju hočejo ubiti klerikalci zgolj radi svojih strankarskih reakcionarnih ciljev.

ZAGREBSKI ŽUPAN OSTANE ARH. HEINZL

— Zagreb, 17. septembra. Prva seja novoizvoljenega občinskega sveta se bo vršila dne 24. t. m. Ker je zasigurana delavna večina, ni pričakovati nikakih iznenadenj. Na dnevnem redu prve seje je samo verifikacija mandatov in volitev župana. Za župana bo nedvomno izvoljen dosedanji zagrebski župan arhitekt Heinzl.

RUSIJA SE POBOTA Z ANGLIJO

— London, 17. septembra. V diplomatskih krogih se zatrjuje, da namerava sovjetska vlada v najkrajšem času podvzeti akcijo za obnovo diplomatskih odnosov z Anglijo. Po teh informacijah je sovjetska vlada celo voljna skleniti z Anglijo poseben pakt z obzve, da se odreka vsakemu vmešavanju v angleške notranje zadeve, zlasti pa komunistični propagandi.

ANARHISTIČNE BOMBE TUDI V LONDONU

— London, 17. septembra. Večeraj je našla policija pri vходу k podzemeljski železnici na najprometnejšem kraju bombo. Zažigalna vrstica je že zgorela, a je bomba očividno v zadnjem trenutku odpovedala. Domneva se, da gre za anarhistični napad v zvezi s justifikacijo Sacco in Vanzettija.

Iz pestre ljubljanske kronike

Težka nesreča v Hradeckega vasi. — Zopet dve tatvini koles.

Večeraj okoli 17.30 je bila Hradeckega vasi v bližini štopanjskega mostu priča težke nesreče vsled neprevidnosti nekega voznika. Žrtev nesreče je postal 21 mesecev stari Viktor Perpar, sin pri trdkri Drago Schwab zaposlenega krojača Viktorja Perpara, stanujočega v Hradeckega vasi št. 37. Po česti skozi vas pod Golovcem je pripeljal neki voznik voz sena. Voznik je po česti, kakor so priče izpovedale, dirjal. Na često je takrat prišel iz omenjene hiše deček Viktor. Ljudje so opozarjali voznika, naj ustavi voz. Najbrž voznik ni čul klika in je nemoteno vozil dalje. Viktor Perpar pa je prišel pod voz tako nesrečno, da mu je šlo kolo čez prsa. Nezvestnega s težkimi notranjimi poškodbami so ga z rešilnim avtom prepeljali v bolnico. Voznik, videč kritični položaj, je še bolj pogнал konje in zdiralj proti Štepanji vasi. Policijska stražnica na Poljanah je začela zasledovati neprevidnega voznika in obvestila o dogodku tudi orožniško postajo v Štepanji vasi, ki je že sredi dognala voznikovo identiteto. Kakor poročajo, je bil dotični voznik iz Hrušice pri Dobrunjah in so ga danes orožniki aretirali.

Tatovi koles so postali zadnji čas sila predzniki. Po svojih tatinskih poslih se najraje gibljejo okoli OUZD na Miklošičevi cesti in pred sodiščem. Kolesa krađejo po navadi v dopoldanskem času in opoldne. Večeraj sta bili zopet 2 tatvini koles. V Kozarjah stanujoči strojni ključavničar Stanko Zdešar je bil dopoldne zaposlen v Alojzjevi vasi na Poljanski cesti. Opoldne, ko se je hotel odpeljati domov na obed, je prenešen zapazil, da mu je iz voze nekdo odpeljal 2500 Din vredno, črnopleskano kolo znamke »Jax«. Tat je izginil brez sledu. Druga tatvina kolesa se je zgodila pred justično palato. V Štepanji vasi stanujoči Anton Valentinčič je imel okoli 10.30 opravka na sodišču. Svoje, 1000 Din vredno in črnopleskano kolo je pustil brez nadzorstva pred palačo. Ko je opravljal na sodišču, že ni bilo več njegovega kolesa na kraju, kamor ga je bil prislil. Tat je neznan.

Iz letalskega sveta

— London, 17. septembra. Pri Cornwallu naplavljeni ostanke letala so sedaj točno preiskali in dognali, da to niso ostanke letala »Sir John Carling«, kakor se je prvotno domnevalo. Usoda tega letala je še vedno neznan.

— Pariz, 17. septembra. Letalec Koenicke ne bo letel čez Atlantik. Namerava pa napraviti polet v dolžini 25.000 km iz Evrope v Azijo.

— Tokio, 17. septembra. Brock in Schlee sta se vkrcala na japonski parnik Korea-maru, ki ju bo prepeljal v Ameriko. S tem je polet okrog sveta definitivno pokopan.

Dublin, 17. septembra. Ameriška letalca Macintosh in Maurice, ki sta startala za polet čez atlantik, sta se radi megle in neugodnega vetra vrnila in pristala v provinci Kerry na Irskem.

MANGANSKI RUDNIK V BOSNI

— Mostar, 17. septembra. V bližini Iljemana so odkrili večke zaloge manganova rude. Na rudo so našli seljaki pri obdelovanju polja. Odkritje so bile obvestiti pr. vojne oblasti, ki so odposlale te na lice mesta strokovno komisijo, da ugotovi vrednost tega ležišča. Po dosedanjih ugotovitvah gre za eno najbogatejših manganovih rudišč v naši državi. Eksploatacija se bo vršila bržkone v državni upravi.

ZRAČNI PROMET MED NEMČIJO IN ŠPANIJO

— Berlin, 17. septembra. V San Sebastianu so uspešno končala nemško-španska pogajanja za sklenitev sporazuma, ki ureja zračni promet med obema državama. Tudi glede prometa na zračni črti Berlin - Madrid je bil dosežen sporazum. Promet bo oskrbovala novo ustanovljena nemško-španska družba.

POŽAR V MANCHESTRU

— Manchester, 17. septembra. Sredi je izbruhnil požar v skladišču avile. Zgorelo je 12 tisoč bal svile.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.
Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Dunaj 800.75, Berlin 13.52, London 276.30, New York 56.75, Pariz 223, Praga 168.75, Curih 10.95.

ZAGREBSKA BORZA.
Zagrebska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: London 276.30, New York 56.74, Pariz 222.5—223, Milan 300 do 309.50, Curih 10.965, Berlin 13.525, Dunaj 800.50—800.75.

Efekt: Posojilo 83.50—84.50, Vojna škoda 374.50.

INOZEMSKA BORZE.
Curih: Beograd 9.13, London 25.2225, New York 518.50, Pariz 20.8375, Milan 20.26, Berlin 129.80, Praga 15.87.

Pred likvidacijo klerikalne stranke

Ministrski predsednik Vukičević zahteva od SLS likvidacijo in prestop v radikalno stranko. — Brez likvidacije SLS blejski pakt neizvedljiv.

Po zadnjih vestih iz Beograda, smatra tudi oja okolica g. Vukičevića blejski pakt za neizvedljiv, ako SLS ne stopi v radikalno stranko. Zato je po nalogu Vukičevića odstopoval v Ljubljano minister pošt Vlado Kocić, da pojasni klerikalcem nastale težave ter jim predlaga, naj priprej s svoje strani izvrše obveznosti blejskega pakta ter se lizujonirajo z radikalno stranko. Kakor poročajo iz Beograda, smatra sedaj tudi Vukičević blejski pakt za neizvedljiv, ako klerikalna stranka ne likvidira.

O vsebini blejskega pakta je slovenski javnosti znano iz dr. Koroševih izjav, da je SLS po njem vezana deliti z Vukičevićem usodo v sreči in nesreči. Več dr. Korošec o tem aktu ni povedal, vendar pa je bila že dovolj jasna njegova izjava, da se veže z Vukičevićem na življenje in smrt. Zato je povsem umljivo, da je pričel sedaj Vukičević tirjati od klerikalcev svoj račun, da zahteva od njih popolno kapitulacijo, likvidacijo in vstop v radikalno stranko. Svoje obveznosti namram dr. Korošcu mu namreč ni mogoče izpolniti drugače, kakor če pokaže svojim somišljenikom popolno likvidacijo klerikalne regijonalistične stranke.

Klerikalna stranka se nahaja sedaj pred težko odločitvijo. Njena samostojnost je na tehtnici in dr. Korošec mora odkriti pred slovensko javnostjo kopreno svojih dvoimnih paktov. Reči moramo, da je Vukičević pričel zelo hitro tirjati od dr. Korošca izpolnitev obveznosti, ki jih je prevzel. Kaže se, da bodo do dobre, ki jih more nuditi Vukičević klerikalcem, manjše, kakor je dr. Korošec pričakoval, kajti za eventualno cenno dveh portfeljev v vladi bi morala klerikalna stranka povsem likvidirati in se spojit z radikalno stranko kot njen sestavni del.

Kakor bi na eni strani pozdravili likvidacijo klerikalne stranke kot izrečeno pokrajinske, vendar na ne moremo preiti preko dejstva, na kakšen način se namerava izvršiti.

Blejski pakt, na čegar podlagi zahteva Vukičević likvidacijo klerikalne stranke, je bil sklenjen pred volitvami, njegova vsebina pa je bila znana samo vodstvu SLS.

Ostali pristali in volilci klerikalne stranke njegove podrobnosti vsebinske niso poznali, najmanj pa obveznosti, da mora SLS likvidirati in preiti v vsem v radikalno stranko. Dvomimo, da bi klerikalna stranka priobila 20 mandatov, če bi dr. Korošec povedal svojim volilcem odkrito, da jo mora prepeljati v radikalni tabor.

In v tem tiči glavno bistvo cele zadeve. O diktaturi voditeljev klerikalne stranke se je v volilnem boju mnogo govorilo in pisalo in razvoj dogodkov po volitvah potrjuje, da so ti voditelji zopet zlorabili zaupanje svojih volilcev, ki jim o svojih namelih in obveznostih niso nikdar povedali. Demokratizem v klerikalni stranki je samo navidezen, kakor hitro imajo klerikalni voditelji mandate v žepu, se pokaže, da ukrepa brez vednosti svojih volilcev, da so pripravljeni zatajiti program stranke, na katerem so kandidirali, — zaradi par portfeljev Dr. Korošec mora sedaj izpolniti svojo obveznost, da mora deliti z Vukičevićem srečo in nesrečo, in ker je mogoče to le tedaj, če SLS popolnoma prestopi v radikalno stranko, je seveda likvidacija klerikalne stranke nujna posledica. Zakaj, običajno se v politiki pakti ne sklepajo zaradi tega da bi kdo hotel deliti tudi nesrečo.

Kakor rečeno, nimamo nikdar proti likvidaciji klerikalne stranke, ker bomo od slej vsaj vedeli, s kom imamo opravka in ker bo s tem zopet izginila s površja ena pokrajinska stranka. Kar imamo grlati, je to, da dr. Korošec že pred volitvami ni povedal, kaj je obvezan storiti, da ni apeliral pred volitvami na pooblastilo pristave SLS in da je sklepal blejski pakt s tako obsežno obveznostjo na svojo roko. To je ubilanje demokratičnih principov v našem javnem življenju, to je varanje volilcev in nič drugega. Kajti dr. Korošec pri volitvah ni do bil pooblastila za to, da prepelje svojo stranko v radikalni tabor, ker svojim volilcem prave vsebine blejskega pakta niti ni povedal.

Radovedni smo, kaj bodo rekli klerikalni volilci, ko bodo zvedeli, da niso volili SLS, ampak radikalno stranko. Vsekakor dr. Koroševski skoki ne prispevajo k razjasnitvi političnih pojmov v naši javnosti.

Pa bi kar razpolovilo človeka, še ni bilo slišati. Zato je nesreča v Belišču zbudila tem večjo pozornost. Krnjak je bil zaposlen pri žaganju debel. V to svrhu je uporabljal nihavno cirkularno žago. Med delom se je sklonil, da bi naravnal hlopd pod žago. V sled nepredvidnosti pa je zadel ob žago, ki se je vrtila z velikansko naglico. Se predno je mogel zakričati, je bil razpolovljen. Njegovi tovariši niso sprva niti opazili, kaj se je zgodilo. Šele ko so opazili okoli žage mlako krvi, so natančneje pogledali in našli na eni strani glavo in prsa, na drugi strani žage pa spodnji del telesa z nogami. Ponesrečeni Krnjak zapušta ženo in tri neposrečljene otroke ter je bil na glasu kot priden in vreden delavec. Sodišče je odredilo posebno komisijo, ki naj ugotovi, kako je nesreča nastala. Ker je preiskava dognala, da podjetje nima predpisanih varnostnih naprav, je bilo obdobje ustavljenosti, podjetniki se pa bodo morali zagovarjati pred sodiščem.

Iz Loznice poročajo, da je v četrtek zjutraj naša orožniška patrulja v Donjem Dobriču ubitega seljaka Dimitrija Daniloviča, ki se je tjakaj priselil iz Bosne, poleg njega pa 6 letno hčerko Milko in njegovo ženo. Danilovič je imel s sekuro precekan vrat in prav tako sta bili tudi njegova hčerka in žena ubiti s sekuro. Preiskava je dognala, da je Danilovič pretekli petek 9. t. m. prodal dva vola za 6000 Din. o čemer je tudi pripovedoval v vaški gostilni. Dognali so, da je bil izvršen zločin že pred dvema dnevmi, in ker niso našli pri Daniloviču nobenega denarja, domnevajo, da je bil izvršen iz koristi ljubnih namenov.

Sport

Pričetek prvenstvenega tekmovanja LNP za 1927-28

Jutri ob 14.30 Ilirija — Slavija, ob 16.15 Slovan — Jadran.

Na igrišču SK Ilirije se odigra jutri I. kolo jesenskih prvenstvenih tekem. SK Slavija, novinec v I. razredu, zadene takoj na prvaka Ilirijo, proti kateremu gotovo ne bo imel lahkega stališča. S svojim sedanjim moštvom bo pa Slavija primorala Ilirijo, da razvije svoje sile in poda dobro igro. V tekmi Slovan — Jadran je izid vnaprej negotov. Oba kluba gresta dobro pripravljena v prvenstvo, šanse Slovana utegnejo biti vendar nekoliko boljše.

Rezervna moštva igrajo med seboj do polne ob 10. uri. Rezervi Ilirije in Slavije igra na igrišču Ilirije, rezervi Slovana in Jadrana ob istem času na igrišču Primorja. Izmud drugorazrednih klubov nastopita v Krakovo in Reka, dva enakovredna nasprotnika, ki bosta predvidoma podala zanimivo igro. Nastopita ob 16.15 na igrišču Primorja po tekmi Primorje — HASK.

Sportne prireditve v nedeljo

HASK — Primorje.

Jutri se vrši zopet serija sportnih prireditev, od katerih bo najbolj zanimivija tekma med zagrebškim Haskom in Primorjem. Hask nastopi z izjemo dveh ali treh igralcev s svojo prvo garnituro. Haskovci so tehnično in taktično eno najboljših moštev v Zagrebu, kar so dokazali povodom svojega letošnjega gostovanja proti Iliriji. Hask nastopi v nedeljo z igralci Vinkom, Grdeničem in drugimi in zato vlada za njegov debut proti Primorju izredno zanimanje. Postava je prav dobra in je verjetno, da se bo proti Hasku častno borila in ni izključeno, da doseže uspeh. — Tekma se vrši ob 14.45 na igrišču ASK Primorja.

Hazena Ilirija — Maribor.

V odlični borbi za prvenstvo Slovenije se jutri srečata naši najjačiji hazenski družini, od sedaj prvak SK Ilirija in družina I. SK Maribor. Ni treba, da posebej poudarjamo vrline mariborske družine. Znano je, da je družina v izvrstni formi, o čem nam svedočijo rezultati, doseženi napram Muri v Murski Soboti z 10 : 6 in napram Concordiji s 6 : 5, oboje v korist Maribora. Še nikdar ni družina Maribor Iliriji tako ogrožala prvenstva kakor to pot. Zato je računati na izredno ostro borbo dveh povsem enakovrednih nasprotnikov, ki bosta napela vse sile, da si izvojujeta naslov prvaka Slovenije. Tekma se vrši ob 11. do polne na igrišču Atene.

— Dirka za gorako prvenstvo Slovenije. Jutri ob 14. se vrši na lepi cesti Vrhnika Logatec (6 km) dirka za gorako prvenstvo Slovenije. Na startu bo elita naših dirkačev, Solar, Kosmatin, Zanočkar itd. Obeta se zanimiv in vroč boj, ki bo gotovo prinesel številne pristave kolesarstva. — Koturski savez kralj. SHS naznanja vsem kolesarjem društvom, da se letošnje vozi tudi za prvenstvo podobnega Ljubljana.

— Redni občni zbor SK Ilirije se vrši v torek 27. septembra ob 20. v restavraciji »Pri Levu«.

— Dirka kolesarskega društva »Perun«. Kolesarsko društvo »Perun« priredi v nedeljo na progi Maribor — Vojnik, km 100, dirko za prvenstvo kluba. Start je ob 8. zjutraj na Kralja Petra trgu v Mariboru.

— Prvenstvo Jugoslavije v tenisu. V Zagrebu so se vršile dne veliki mednarodni turnirji za prvenstvo Jugoslavije. — Rezultati so bili: Gospodje, poedinci: 1. Herman Artens (Avstrija); 2. dr. Hugo Albrecht (Avstrija); 3. Jan Koželuh (Češko-slovaška) in Gjorgje Dugleski (Jugoslavija). II. Dame, single: 1. gđ. Baumgartner (Madžarska); 2. ga. Würth (Jugoslavija); 3. Heda Corak in Saša Gostiša (obe Jugoslavije). III. Gospodje, double: 1. Duglerski (Jug.); 2. Artenc (Avstr.); 3. dr. Albrecht, Mayer (Avstr.); 3. Antoković Freudenreich in dr. Müller, Gostiša (Jug.). IV. Dame, single: 1. ga. Corak (Jug.); Baumgarten (Madž.); 2. ga. Pandaković, Gostiša (Jug.). V. Dame in gospodje v dvoje: 1. ga. Würth, g. Duglerski (Jug.); 2. ga. Gostiša, Podvenc (Jug.).

— Hazenski derby. Maribor — Ilirija. Z nedeljsko tekmo Maribor — Ilirija, ki se vrši ob 11. dop. na igrišču Atene, se obeta vsem sportnim krogom ena najlepših in najzanimivejših sportnih prireditev letošnje sezone v Ljubljani. Odlično srečanje najsrečnejših konkurentov za prvenstvo Slovenije vzbuja splošno zanimanje ter se z veliko napačnostjo pričakuje zlasti pri pristajih hazene. Že danes se delajo razne prognoze, ki pa so seveda več ali manj problematične. Zmagabo odločilo večja odločnost in požrtvovalnost; baš ti dve lastnosti pa določa obe družini. Vsi dosedaj nastopi obeh družin so nam nudili prvostreni sportni užitek, ter so tvorili tako za Maribor, kakor za Ljubljano nekako sportno senzacijo. Družini sta se srečali doslej v treh prilaletskih tekmah. Iz vseh petih tekem je izšla kot zmagovalka Ilirija s scorem 37:20. Tokrat bo njeno stališče neupravičeno težje, vendar pa upamo, da bo, zavedajoč se izredne važnosti te tekme, tudi to pot častno branila naslov prvaka hazene. Izid tekme bo definitivno odločil vrstni red prvenstvene tabele za leto 1927. V slučaju zmage Ilirije ostane prvenstvo še nadalje niel, ker je njeno razmerje golov neupravičeno boljše, kakor ono Mariborja in Mure. V slučaju neodločnega rezultata oziroma zmage Mariborja, pa preide prvenstvo za letošnjo sezono na Maribor, Ilirija pa pade s tem na tretje mesto. Obe družini se tega dobro zavedata, zato se pripravljata na to srečanje z vso intenzivnostjo.

Žrtve lažnega inženjerja

Kakor smo že poročali, je policija nedavno aretirala lažnega inženjerja Arka v osebi Rudolfa Vodopivca, ki je osleparil na svojih pustolovskih turnejah po Sloveniji in Hrvaški več strank. Sedaj se javljajo vse osleparjene osebe. Med njimi je tudi šofer Fran Werk iz Celja. Sporočil je zagrebški policiji, da se je 15. maja oglasil pri njegovem gospodarju Kokalju v Celju »inženjer« Arko. Gospodarja je prosil, naj mu preskrbi dobrega šoferja za avto Benz Mercedes. Vprašal je tudi Werka, če bi bil pripravljen nastopiti službo šoferja pri njegovem očetu, ki ima največjo žago v Bosni. Mesečne plače bi dobival 1650 Din in vso oskrbo. Werk je bil zadovoljen. Vodopivec je pa naročil pri Kokalju avto in naročil Werku, naj ga pelje najprej v Ljubljano in nato še na Bled. Vodopivec je prišel v družbi dveh dam in vsi so se odpeljali proti Ljubljani. Med potjo je »inženjer« se »napumpal« šoferja, rekoč, da dobi denar iz Bosne v nekaj dneh. V Ljubljani je šofer Werk plačal ceho za inženjerja, sebe in obe dami. Odpeljali so se najprej na Bled, a so se kmalu vrnili v Ljubljano. Pod pretvezo, da mora telefonirati po denar, je lažni inženjer nenadoma izginil in se ni več vrnil.

Vodopivec je pustil šoferju obe dami in dovolj 1000 Din za vožnjo. Prebrisani Vodopivec se je šoferju predstavil za blaginjaka velike Arkove žage v Bosni.

Žrebanje loterije trgovske akademije v Ljubljani

nepreklicno 31. oktobra. Srečka Din 10. Dobitkov 885 od 50 do 100.000 dinarjev. — Poskusite srečo. Naročite takoj srečke.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Sobota, 17. septembra; katoličani: Hilda; pravoslavni: 4. septembra, Vasilja.

Jutri: Nedelja, 18. septembra; katoličani: Tomaž; pravoslavni: 5. septembra, Zaharija in Jelena.

DANASNJE PRIREDITVE.

Gledališče: »Trubadur«.

Kino Matica: »Princesa Ninoška«.

PRIREDITVE V NEDELJO.

Kino Matica: »Seljkova sužnja«.

Gledališče: »Poljska kraljica«.

Koncert ge. Tamara Velfbice ob 20. v prostorih Oficijskega doma.

»Ljubljana v jeseni«. Razstava na velesejmu.

Razstava grške in rimske plastike v Jaskopčevem paviljonu.

DEZURNE LEKARNE.

Danes in jutri: Bahovec, Kongresni trg; Ustari, Sv. Petra cesta; Hočevar, Spodnja Siska.

Solnce zaide danes ob 18.09, vzide jutri ob 5.41 in zaide ob 18.07.

ZA NAŠE NAROCNIKE.

Danes so na vrsti naročniki serij U in V.

Moja ulica

(Iz dnevnika hišnega posestnika v Dolgi vasi).

Lepa je moja ulica, trda in ravna. Samo par kotanj jo kazi. Zdaj jo nasipajo s peskom, in mestni valjar že čaka, da jo izlika (1. maja).

Zelo sem zadovoljen s svojo ulico. Mestni valjar jo je utrl in izgladi, da je bila kakor parket. Zdaj pa so jo razkopali, ker jo hočejo potlakovati s kockami. (1. junija).

Nesrečen sem s svojo ulico. Mesec dni že skačemo preko jarkov ter kupov peska, gramoza in kock. Ves dan razbijanje; na njo zgoraj me zbujajo kladivov in krčanje. Veselim se, da bo tudi naša ulica posledaj vzorno urejena. (1. julija).

Ojoj! premislili so: našo ulico hočejo prefrakovati in jo asfaltirati. Zdaj rujejo kocke zopet iz tal. Hrup, trušč, vik in krič od zore do mraka. K sreči sem bil telovadec, da skačem preko kupov. A ta nezgodni smrad! Ves dan moremo imeti zaprta okna. Kdaj bo že mir? (1. avgusta).

Naša ulica je zdaj prekrasna. Zvečer vse promenira po njenem gladkem asfaltu in se raduje napredka dolge vasi. (1. septembra).

Streliš! Pošta polaga novi kabel skozi našo ulico. Vso so zopet zaprli in razkopali. Promet je zaprt: povsod so barikade. No, baje bodo v štirinajst dneh gotovi. (15. sept.)

Ali še ne bo miru? Komaj mesec dni smo lahko uporabljali ulico. Zdaj, ko je bila jedva zopet krasno asfaltirana, so jo iznova razkrali z jarki. Povsod se dvigajo kopice, dež je ulico izpremenil v barje. Iz hiš je treba lažiti preko mostičkov kakor po planinah. Polagajo cevi za novo kanalizacijo. (1. oktobra).

Za boga večnega! Ko so polagali kabel, so pozabili položiti cevi za kanalizacijo, zdaj pa so se spomnili, da so pozabili še na plinske cevi. Zopet plezamo med barikadami preko desk čez jarke. Že petič ali šestič? Hišo prodam, ker miru menda ne bo nikoli več. (15. novembra).

Zopet je minil mesec, poln nezgodnega smrada, ropota in krika. Moja ulica je zopet lepo asfaltirana. Promenada se zopet začne. Toda vedno se mi sanja, da se dušim od asfaltnega plina in dima, sredi noči se mi zazdi, da čujem razbijanje kladivov; preganja me fikсна misel, da zopet kopljemo jarke in grade nasipe. Živčeno sem bolan! Hišo ponujam na razne strani na prodaj, brez uspeha. (15. decembra).

Gorje! Novi režim na magistratu z mojo ulico ni zadovoljen: preširoka je in preveč solinca. Zasadijo jo namerava z akacijami! Jaz zblaznim... (1. marca).

Zopet hrup, vik in vsa ulica polna barikad! Zasajajo akacije, razširjajo hodnike in jih asfaltirajo. Preselil sem se k zetu za Bežigrad. (15. aprila).

Zopet so se premislili! Akacije so poruvali in nasadili topole! In asfaltirano cesto so na petih točkah razdrli, ker so pozabili napraviti požiralnike za deževnico... Hišo sem prodal! Zbogom moja ulica! (30. maja).

Pisane zgodbe iz naših krajev

Resavska hajdukinja Petrinja. — Poskušen samomor. — Grozna smrt vsled nepredvidnosti. — Trojni umor zaradi 6000 Din.

Hajdukinja Stoja, ki je pobegnila iz zaporov v Zagrebu in odšla k svojemu bratu v Rusijo, je dobila naslednjo v osebi neke Petrije Ilić, ki je tri leta hajdukovala in strahovala naše oblasti. Že dve leti oblasti sreza Despotovac preiskujejo njena razbojništva. Sedaj, po končani preiskavi, so jo izročile višjemu sodišču v Čupriji. Razpravo vsi pričakujejo z napetostjo, ker bo odkrila marsikatero zanimivost o ubojih, razbojništvih in vlomih hajdukinje v zvezi z odličnimi osebam, ki so sedaj še na svobodi. Sotrudniku »Političke« je Petrinja pripovedovala, kako je poslovala kot hajdukinja. Poročila se je z nekim Ilićem. Ta jo je nekaj dni po poroki nagnal k materi po doto. Spotoma je srečala znanega hajduka Vučkovića in Ciganca. Ta sta jo pregovorila, da se jima je pridružila. Vzela sta jo brez dote. V bližnjem gozdu sta jo onečastila in žena se zato ni upala vrniti ne k možu, ne k materi. Oborožila sta jo s puško in naboji. Tako je Petrinja posla hajdukinja in skupno z drugimi razbojniki je napadala in morila največ v despotovaškem srezu.

Pred dnevi se je odigral tragičen prizor v neki boljši družini v Zagrebu. Mlada in lepa Mela A. se je silno zaljubila v mladeniča, ki je bil slučajno katoliške veroizpovedi. Mela je bila Zidinja in se tudi ni zmenila za to, da je njen dragi katolik. V kratkem času se je smrtno zaljubila vanj, prav tako, kakor se čita v novelah in romanih. Oče Mele je pa izvedel za hčerkino razmerje in ji strogo prepovedal shajati se z nevelnikom. Mela je bila dru-

gačnega mišljenja in je še nadalje ljubila svojega Nikola. Povedala mu je tudi, da so njeni starši že izbrali zanjo moža in kakšne nepravilnosti ima doma radi ljubezni. Nikola je mlad uradnik in nima razen lepih očel in dobrega srca niti prebite pare. Vendar je prisegel, da jo bo ljubil do groba in odločila sta se, da skupno umrta, ako bi ju kdo v ljubezni motil. Pred dnevi je prišla Mela proti večeru domov. Oče jo je ostro grajal, ker ljubi kljub njegovi prepovedi še vedno katolika Nikola. Nastal je prepir. Mela je planila v svojo sobo in se zaklenila. Oče je skočil za njo in se pravočasno vlomil vrata ter iztrgal hčerki iz roke večjo količino morfija, katerega je nesrečna Mela hotela izpiti. Ko je Mela prišla k sebi, je izjavila, da bo vendarle vzela Nikola za moža, čeprav je katolik, a ona Zidinja.

Pri parni žagi v Belišču pri Osijeku se je pripetila preteklo sredo grozna nesreča. Cirkularna žaga je dobesedno prerezala na dvojce delavca Petra Krnjaka, ki je bil svedea na mestu mrtve. O tem tragičnem dogodku so že večeraj kratko poročali. Napredek tehnike je sicer človeštvu zelo olajšal zlasti najtežje delo, toda dan z dnem zahteva nove človeške žrtve. Ko so drvarji še z ročnimi žagami rezali debela, je bilo redkokdaj slišati o neresčah, ki so sedaj na dnevnem redu. Večinoma je kriva lastna nepredvidnost ljudi, ki imajo opravka pri strojih, pa tudi pomanjkanje varnostnih naprav je povzročilo že mnogo nesreč. Zlasti cirkularne žage so kaj nevarni stroji. Predno se zaveže, nimaš prsta, čisto pa tudi ne roke. Da

Jean de la Hyre:

12

500

Roman.

»Bravo« je odvedel ujetnika po temnem hodniku. Sunil je z nogo v vrata in jima vnel vstopiti. Leticija in Jean sta obstala v prostori sobi, sredi katere je stala miza. Za mizo je sedel mož in pisal nekaj z gosjim peresom na papir z levom sv. Marka.

— Kaj je? — je vprašal, ne da bi nehal pisati.

— Gospod svetnik, — je odgovoril »bravo«, — evo dveh zločincev, ki sta prekršila zakon.

— »Gospod svetnik« je dvignil glavo. Iz njegovih očel je odsevala presenečenje. Vstal je in spregovoril osorno:

— Kaj! Vidva sta si drznila prekršiti mednarodni zakon in priti v Benetke v taki obleki?

— Kakšen zakon? — se je začudil d'Albaniac.

— Kakšen zakon? — je vzkliknil presenečeni svetnik.

In z glasom človeka, ki je prepričan, da brijejo iz njega norca, je zakričal:

— Mednarodni zakon o Benetkah in beneškem zalivu!

— Midva ne pozna tega zakona, — je odgovoril d'Albaniac mirno in njegovemu glasu se je poznala iskrenost.

— Vidva ne poznata tega zakona! O! Ta je pa dobra!

Od presenečenja je svetnik omahnil v naslanjač in se zagledal v obraze zločincev, ne vedoč, da-li se šalita ali govorita resnico.

— Ne! — je zamrmral, — ne šalita se. Kaj je torej z vama?

— Ko se je nekoliko pomiril, je nadaljeval osorno:

— Vidva ne poznata mednarodnega zakona, izdanega pred 200 leti s skupnim aktom Evropske konfederacije, prezidenta Zedinjenih držav obeh Amerik, vladarja Azijske Zveze in generalne uprave Tihooceanskih kolonij?

Zdaj sta pa ostrmela Leticija in d'Albaniac. Toda letalec si je takoj opomogel od presenečenja in je mirno odgovoril:

— Prisegam, gospod, da tega zakona ne pozna.

— Kaj sta padla z neba? Od kod sta prišla?

d'Albaniac je že hotel odgovoriti,

da je Francoz in da prihaja v Benetke naravnost iz leta 1930, pa je pomislil, da bi ga imeli za norca. V glavo mu je šnila druga misel.

— Gospod, prihajava iz podvodnega mesta...

— Kaj? — je vzkliknil svetnik začuden.

— Da, — je ponovil d'Albaniac, — prišla sva iz podvodnega mesta. Dolga leta sva bila odrezana od ostalega sveta in zato ne poznava zakonov, izdanih tekom zadnjih 200 let.

— Kje pa je vašino podvodno mesto?

— Ne smem vam povedati. Ako pa želite, vas lahko odpeljem tja.

— Mene da bi odpeljali?

— Da, z veseljem.

Nekaj časa je bilo vse tiho. Svetnik je začuden ogledoval čudna prišleca. Ujetnika sta pa radovedno opazovala svetnika, ki jima je bil prava uganka.

— Toda — je nadaljeval d'Albaniac, — v mestu, ki se vam zdi tako zagotovo, nisem jaz gospodar. Povedati vam moram, gospod, da sem pripravljen odpeljati vas tja samo pod pogojem, da pojde z vami samo ta vojak, ki je naju privedel sem.

— Gospoda, — je spregovoril svetnik samozvestno, — ali se ne šalita?

— Moja častna beseda, da nisem bil še nikoli tako resen kakor ta hlp. Svetnik je povesil glavo in se zamislil. Na to je premeril »zločinca« od nog do glave in udaril s pestjo po mizi.

— Velja, pojdem z vama! Kako sta prišla sem?

— S čolnom.

— S čolnom? — se je začudil svetnik. — V gondoli?

— Tako nekako...

— Vajino mesto torej ni daleč?

— Zelo blizu je...

— Ali me odpeljeta z vojakom v čolnu?

— Če dovolite, gospod, — se je priklonil d'Albaniac. Potem se je vrvaval in pripomnil:

— Toda prosim vas, zapovejte, da vam nihče ne bo sledil. Drugače...

— Drugače?

— D'Albaniac je pomislil, da je za beg še vedno čas in da imata z Leticijo pod jopiči skrite štiri browninge. Zato je mirno nadaljeval:

— Drugače raje molčiva in ostaneva vaša ujetnika.

Lepa kulturna in gospodarska slika Slovenije

Danes je bila otvorjena II. pokrajinska razstava „Ljubljana v jeseni“. Zasluzeno priznanje organizatorjem obsežne prireditve

Ljubljana, 17. septembra 1927.

Danes je bila otvorjena II. pokrajinska razstava, druga velika gospodarska in kulturna prireditev, ki naj pokaže, da Slovenci kljub zastoju na vseh poljih udeleževanja pridno delamo in da hočemo zastaviti vse sile, da čim prej premagamo one težkoče, ki so nastale po svetovni vojni v gospodarskem življenju pretežno večine evropskih narodov. Ideja velikih pokrajinskih razstav, obsegaajočih vse panoge narodnega gospodarstva in kulturnega življenja, je pri nas še mlada, a vendar so njeni sadovi že tako bogati, da gre inicijatorjem vse priznanje. Že lanska pokrajinska razstava je pokazala, da imajo take prireditve pri nas vse pogoje za uspešen razvoj in da bo zanimanje najširših slojev za nje od leta do leta večje. Letošnja razstava je znatno popolnena, sistematično urejena in tako bogato opremljena, da lahko rečemo, da Jugoslavija take prireditve še ni videla. Odeve bi bilo govoriti o pomenu pokrajinskih razstav, kajti že zanimanje in udeležba razstavljalcev kaže, da igrajo v našem gospodarstvu in kulturnem življenju odlično vlogo. Organizatorji so pritegnili letos toliko sodelavcev in razstavljalcev, da je zavzela razstava obseg splošne kulturno - gospodarske prireditve in da se njen pomen ne da preceniti.

Slovenija je gosto naseljena, njeno prebivalstvo se mora z velikim naporom boriti za obstanek in zato je prav, da tekmujejo med seboj vsi producenti, kajti konkurenca je tista gonilna sila, ki daje človeštvu moč, da ne preneha ustvarjati. Na pokrajinskih razstavah pokažemo zunanjemu svetu, kaj zmore marljivost in vztrajnost, sami se pa učimo, kako je treba smotno delati. Pokrajinske razstave so nekeake splošne revije naših zmogljivosti, našega kulturnega in gospodarskega razvoja. Zato je naša sveta dolžnost, da jih po svojih najboljših močeh podpiramo in s tem dokazujemo, da znamo ceniti pošteno delo, ki se ne strahijo velikih gmohtih in moralnih žrtv pri organizaciji tako obsežne prireditve.

Ob otvoritvi želimo prirediteljem in vsem razstavljalcem obilo uspeha, javnost pa pozivamo, da stori svojo dolžnost in s posetom razstave dokaže, da je pokrajinska razstava slehernemu Slovencu pri srcu.

Otvoritev.

Cepprav so se zbirali nad Ljubljano temni oblaki in je v presledkih močno deževalo, se je zbrala pred uradom ljubljanskega velesejma množica najodličnejših predstavnikov in zastopnikov Ljubljane in ostale Slovenije. Dež je bil, toda nihče se ni zmenil za to, saj »Ljubljana v jeseni« brez dežja ne more biti.

Razstavo je otvoril predsednik ljubljanskega velesejma g. P. Bonač s sledečim pozdravnim nagovorom:

Velečene dame, spoštovani gospodje! Obodren po lepem uspehu, ki ga je dosegla lani prva naša pokrajinska razstava »Ljubljana v jeseni«, je sklenil odbor ljubljanskega velesejma, da obdrži to razstavo na svojem stalnem repertoarju. Nadejamo se, da bo »Ljubljana v jeseni« od leta do leta pridobivala na svoji privlačni sili in postala važen reprezentant našega dela na gospodarskem in kulturnem torišču.

Bodi mi predvsem dovoljeno, da kot predstavnik velesejma in domačin najiskrenejše pozdravim spoštovano gospodo in vse drage prijatelje našega velesejma, ki so se v tako lepem številu odzvali našemu vabilu in došli k otvoritvi razstave.

Osobito si stežem v čast, da morem pozdraviti velikega župana ljubljanske oblasti dr. Vodopivca, velikega župana mariborske oblasti dr. Schauba, predsednika ljubljanske skupštine dr. Natlačenca, poslanika Velike Britanije ministra Kennarda, in vse druge visoke reprezentante civilnih, vojaških in cerkvenih oblasti, g. zastopni, univerze, gospode konzularne zastopnike, dalje predstavnike vseh mnogobrojnih gospodarskih in kulturnih institucij in korporacij. Se enkrat prav iskren pozdrav spoštovanemu gostom in srčna hvala za prijateljski obisk.

Dočim zastopa običajni velesejem specifično interese industrije, trgovine in obrti, ima biti jesenska razstava nekaka propagandna organizacija za povzdigo in napredek vseh panog kmetijskega gospodarstva in kulturnega udejstvovanja. Ona naj nudi verno sliko razvoja in porastu prav vseh materijelnih in duševnih dobrin našega naroda. Naša iskrena želja je, da bi jesenska razstava leto za leto privlačila vse sloje prebivalstva, da si okrepe nacionalno in stanovsko zavest ob pogledu na uspeha polno leto tisočero pridnih rok in bistrh glav.

Letošnja razstava bo pokazala plodove vestnega in poštenega dela našega kmetovalca, ki je dosegel na naši gradu, da si jo priroda ni obdarila s prebogato plodnostjo, lepe uspehe v živinoreji, sadjarstvu, vrtnarstvu, čebelarstvu, mlekarstvu in vinogradništvu. Ta razstava pa bo tudi podala pregled delovanja naših gledaliških umetnikov, igralcev po poklicu in amaterjev, dalje naših zdravnikov, radioamaterjev in esperantistov. Pogled na sočno in harmonično ubrane barve naše prirode slovenske narodne noše priložnost revije bo moral zadiviti vsakega gledalca. Velikopotezna gradbeni akcija mestne občine ljubljanske ter »Stan in doma« je orisana v posebnem razstavnem oddelku.

Osobito prijetna dolžnost mi je pri tej priliki povdariti velike organizacijske in delovne zasluge naših odborov za posamezne razstavne oddelke, za kar jim s tega mesta najiskrenejše zahvaljujem.

Dovoljeno naj mi bo zahvaliti se za poštovno sodelovanje tudi Kmetijski društvu, Sadjarskemu in vrtnarskemu društvu, Sadjarski in vrtnarski podružnici, Čebelarstvu, Osrednjim mlekarjem in trgovskim vrtnarjem.

Milostljiva gospa, častna dvorna dama dr. Tavčarjeva, velečlenjeni gospod kmetijski svetnik Rohrmann, velečlenjeni gospod upravnik arh. Kregar, neumorni gospod profesor Šest, vrli vrtnarji in ugledni odbori higijenske razstave ter razstave plemenitih konj, bodite uverjeni, da vam je slovenska javnost hvaležna in da bo znala ceniti vaše velike zasluge.

Sam kot domačin si dovoljujem izreči vam še enkrat hvala iskrena, gospoda! Z željo, da bi tudi letošnja prireditev izpolnila vse nade, ki smo jih stavili vanjo, otvorjam drugo razstavo »Ljubljana v jeseni«.

Predsednik velesejma g. F. Bonač je nato podal besedo predsedniku kmetijskega odbora ljubljanskega velesejma g. Viljemu Rohrmannu, ki je omenil, da »Ljubljana v jeseni« nadomestuje proslavo jubileja 60 letnice »Kmetijske družbe«, katerega bi družba letos proslavila, da niso skupščinske volitve proslave preprečile. Kmetijska razstava prednjači s šestimi oddelki. Sadni oddelki obsega sadje vse Dolenjske in Gorenjske ter del Štajerske pod vodstvom sadjarskega nadzornika g. Humla. Čebelarstvo društvo je organiziralo čebelarški oddelki pod vodstvom prof. Verbiča. V tem oddelku je bogata zaloga pristnega medu. Zelenjadni oddelki je prvi te vrste pri nas. Slovenija prideluje dosti zelenjadi, da bi mogla z njo oskrbovati tudi kraje izven naših mej.

Mlekarški pridelki so razstavljeni v mlekarškem oddelku. S sirom in maslom preskrbuje Slovenija že skoraj vso državo. Tudi vinska razstava s svojo konkurentno Brezalkoholno produkcijo nudita obiskovalcu vse potrebno. Končno je omenil še kmetijski strojni oddelki, kjer so razstavljeni najmodernejši stroji in orodje. Z zahvalo vsem, ki so pripomogli k lepemu uspehu »Ljubljane v jeseni«, je g. V. Rohrmann končal svoj govor, na kar je predsednik g. Bonač naznanil otvoritev razstave.

Gledališko razstavo je otvoril intendant prof. arh. Kregar s kratkim nagovorom, v katerem se je iskreno zahvalil upravi ljubljanskega velesejma, da je omogočila razstavo, ki po pravici zasluži priznanje celokupne javnosti.

Pod vodstvom predsedstva in ravnatelja g. Dularja so si vsi povabljeni na to ogledali posamezne oddelke razstave in izrazili svoje zadovoljstvo nad vzorno organizacijo prireditve, obenem pa zahvalno in priznanje organizatorjem, ki so vložili v razstavo toliko ljubezni do stvari in poštenega dela.

Otvoritvi so prisostvovali poleg že omenjenih reprezentantov predsednik Zveze industrijcev g. Dragotin Hribar, ravnatelj graškega velesejma g. Gracon, vladni komisar g. Mencinger, avstrijski generalni konzul g. Pleinert, francoski konzul g. Richard, italijanski generalni konzul marchese Gavotti, portugalski konzul g. Strucelj, glavni tajnik Zbornice TOI g. dr. Fran Windischer, tajnik Zveze industrijcev g. ing. Suklje, zastopnik univerze g. prof. dr. Krek itd.

Dr. L. Böhm, ravnatelj trg. akademije:

Pospesjevanje poljedelstva s posebnim ozirom na poljedelske razstave

Od tistih časov, ko je prenehala liberalna doktrina, ki je zahtevala neomeševanje države v gospodarsko življenje svojih državljanov, češ, da tozadevno poseganje države rodi slabe posledice in ko se je nasprotno izkazalo, da je bila ravno liberalna doktrina pogrešna in da je ravno vmeševanje države v gospodarsko in socialno življenje absolutno potrebno, da popravi težke napake gospodarskega liberalizma, so začele vse kulturne države sveta posvečati gospodarskemu življenju svojo pažnjo. Ena bolj druge manj. Cilji in pota niso bili od početka povsod jasni. Šele s časom se je izcimilo naziranje, da mora država enakomerno pospeševati vse one panoge gospodarskega življenja, ki so življenja zmogljive. Da industrializirane države posvečajo svojo pozornost v prvi vrsti industriji, je umevno. Isto tako je pa tudi umevno, da pospešujejo agrarne države razvoj te njihove poglavitne gospodarske panoge z vsemi sredstvi. (Prim. Anglija, Nemčija).

Sredstva za pospeševanje ene ali druge panoge gospodarske delavnosti so seveda različna pri industrialnih, agrarno-industrialnih in pri agrarnih državah.

Dočim pospešujejo industrialne države procvit te njihove glavne panoge z vsemi sredstvi (posebno s pomočjo zaščitnih in vzgojvalnih carin), ki zamorejo domačo industrijo konkurence-zmogno napraviti, pripade agrarnim državam naloga, da tudi one skušajo spraviti svojo produkcijo kvalitativno in kvantitativno na višek. Posamezen posestnik, samoupravne korporacije in končno država morajo zastaviti vse svoje sile, da skušajo agrarstvo (v najširšem pomenu), to glavno panogo njihovega gospodarskega življenja, ohraniti, pospeševati, dvigniti.

Kolikor bolje so izbrana ta agrarno-politična sredstva v svrhu podviga poljedelstva, toliko bolj cvete ta panoga. Agrarnopolitične mere in odredbe glede

pospeševanja poljedelstva v splošnem so naperjene na vse, kar zamore dvigniti pridobitveno delovanje in pogledu rastlinskih ali živalskih surovin v kakem izvestnem gospodarskem področju.

Agrarna politika ni toliko pospeševanje kot pa bolj neka regulacija ali splošna ureitev, ki določa stališče poljedelstva k drugim panogam narodnega gospodarstva, (semkaj spadajo velevažna carinska vprašanja); ki dalje določa razmerje različnih poljedelskih produkcijskih panog, ki se bavi z načinom in velikostjo poljedelskih obratov, ki končno več ali manj uspešno posveča svojo pažnjo ločitvi delodajalca (posestnika) in pa delojemalca (poljedelkega delavca) od produkcijskih sredstev. Razum teh splošnih smernic agrarnopolitičnega značaja pa dobro urejene države direktno posegajo z različnimi sredstvi v poljedelstvo, z namenom dvigniti to panogo narodnega gospodarstva na kolikor mogoče visoko stopnjo.

Nekatera teh sredstev v svrhu dviga poljedelstva imajo bolj obramben značaj, druga zopet direktno pospeševalno delujejo na poljedelsko produkcijo. Obrambena sredstva so na pr.: Veterinarska policija, obvarovanje poljedelstva pred različnimi posebnimi rastlinskimi škodljivci, zagotovitev sredstva proti elementarnim katastrofom, dalje sredstva proti nečisti konkurenciji v obliki potvornih živin in pilač. Tudi pobiranje terminske kupčije leži v interesu poljedelstva.

Toda država posega pa tudi naravnost v poljedelstvo, da stvori s svojimi merami in odredbami predpogoje za kolikor mogoče uspešno delovanje poljedelstva.

Nekatera teh direktno pospeševalnih sredstev so sledeča: Skrb države za znanstveno raziskavanje glede pedologije; življenjskih pogojev rastlinstva in živalstva in s tem v zvezi stojičim intenziviranjem produkcije; razširjenosti boljših in porabnejših metod v obratovanju in pa v obratnih sredstvih, (stroji, orodja), melioracije v svrhu izsuševanja, ali pa napajanja zemlje; vpeljava novih produkcijskih panog v poljedelstvo, notranja kolonizacija v svrhu pritegnitve v kulturo do sedaj še ne obdelanih pokrajin (vzorna je tozadevno Nemčija pa tudi Egipt, prim. Jugoslavija), naprava velikanskih žitnic in pa ležišč za žito (Silo); skrb države za dober šolski in potovalni pouk v poljedelstvu, skrb za poljedelske kredite itd.

Zelo važno je tudi pospeševanje poljedelskega združništva, ki ima namen s sodelovanjem mnogo malih posestnikov, pridobiti si ugodnosti velikih posestev; končno ureditev poljedelskih komor (posebno na Nemškem upeljane) ter ustanovitev poljeprivrednih združenj vsake vrste.

Važno sredstvo za pospeševanje poljedelstva pa so poljedelske razstave, ki izvirajo navadno iz privatne inicijative, včasih pa tudi direktno na inicijativo merodajnih državnih ali pa javnopravnih faktorjev.

Poljedelske razstave spadajo k takozvanim strokovnim razstavam, katerih (v nasprotju s svetiskimi) mnogo razlikujemo.

Pod razstavami razumemo javne, narčno urejene prireditve iz področja umetnosti, obrti, industrije, tehnike, prometa, mornarstva, poljedelstva itd. Take razstave nudijo pregled trenutnega stanja katere panoge umetniškega ali gospodarskega življenja s pripomočki predočevanja proizvodov, ali pa prikazovanja načina postopanja pri izdelovanju proizvodov. Ideja razstav ni stara. Prvotne razstave so bile samo umetniške, šele 19. stoletje prinese tudi drugovrstne razstave, ki so začele polagoma pritegovati v svoj okvir vse pojave gospodarstva. (Posebno blagodejno so vplivale nove nastale železnice na razvoj razstav.)

Na takih razstavah so razstavljalci začeli kazati svoje proizvode ali omejenemu krogu obiskovalcev in gledalcev, ali pa širšim krogom ali pa celemu svetu (svetske razstave).

Razstave so se kmalu udomačile, ker se je videlo, da je njihov narodno-ekonomski pomen zelo velik.

Pospeševanje produkcije, trgovine, prometa, tehnika, uvedba novih metod, primerjanje, poučevalni upliv, izmenjava tehničnih novosti, konkurenca, spodbuda (večkrat zvezana s premijami posebno pri poljedelskih razstavah), olajšano razpečevanje dobrin, dvig konsumcije itd. itd. — vse to je bila ugodna posledica razstav.

(V širšem smislu nudijo razstave mestu, kjer se vrši, živahen promet in zaslužek, država pa ima višje dohodke na železnicih.)

Ker pa finančni uspeh takih razstav ni bil vedno zadovoljiv in so se drugi vzroki pristopili, se je pred vojno začelo kazati tu in tam pojemanje zanimanja za razstave, posebno za industrialne. To neugodno razpoloženje glede razstav se pa ni razširilo na poljedelske razstave, ki so mnogo pozneje nastale, kakor pa obrtne, industrialne in druge. Stevilo in raznovrstnost teh razstav je vedno bolj naraščala, osobito od onega časa, ko so do tedaj liberalno orientirane evropske države začele zapirati svoje meje uvozu tujih poljedelskih proizvodov in sledječ neomeševanju načelom — pospeševati vsako vrsto domače produkcije, posebno seveda poljedelstvo, kot temeljno panogo gospodarstva. (Da so k temu pospeševanju poljedelstva, ki se je pokazalo v neštevilnih razstavah, veliko pripomogli posebno nemški in avstroogrski feudalni veleposestniki v lastnem gospodarskem interesu, je spričo merodajnega socialnega položaja te mogočne kaste razumljivo.) Dejstvo je tedaj, da je pospeševanje

vanje domače prirodne produkcije zelo ugodno uplivalo tudi na prireditev razstav, oziroma, da so razstave zopet dajale in še dajejo ugodne impulze za praktično delovanje.

Obseg poljedelskih razstav je različen. Ali obsegajo vse panoge poljedelstva, živinoreje in gozdarstva s tozadevnimi industrijami ali pa samo posamezne panoge. Bolj kakor druge razstave imajo poljedelske razstave v prvi vrsti namen poučiti poljedelca v vseh panogah njegove stroke. Vendar se pa ozirajo seveda tudi na kupca, opozorijo ga, kaj zmore poljedelstvo (v najširšem pomenu) proizvajati. Razum splošnih, vse panoge obsegaajočih poljedelskih razstav imajo pa tudi specialne ali posebne razstave. Na pr. razstave semen, moka, mlečnih proizvodov, sadja, sočivja, vina, čebelarstva, konj, govede, perutnine, poljedelskih strojev, orodja itd. Posebno te specialne razstave so se zelo obnesle. Obiskovalci takih razstav resno smatrajo te prireditve, ki služijo v prvi vrsti njihovem pouku in spodbujajo posnemanje.

Kakor zgoraj omenjeno, se neugodno razpoloženje glede razstav ne razteza tudi na poljedelske razstave. Spričo tega delstva je tedaj posebno važno, da se to prijazno razpoloženje nasproti poljedelskim razstavam goji in obdrži s čim obširnejšimi in obsežnejšimi tozadevnimi podjetji.

Nazorni pouk, kolega nudi taka sistematično urejena razstava, je najboljša spodbuda za vsacega poljeprivrednika, da izpopolni in da izvrši po možnosti svoj obrat po najboljših in najrentabilnejših metodah.

Za pretežno agrarne države, kakor je naša, je to neobhoden postulat, da se vsaj tukaj postavimo na lastne noge in na področju agrarstva vse v največji množini in v najboljši meri doma pridelamo, kar je pridelati mogoče, ker so predpogoji za to dani.

Tako delujoč se ne bo več pokazala gostostna anomalija, da se v deželo, obdano od prirode z najplodovitejšo zemljo, uvaža žito in moka in da se iz te zemlje, ki ima mesta in predpogoje za preživljanje trkratne množice sedanjega prebivalstva, morajo izseljevati velike množice krepkih delavnih ljudi, ki tujcem množijo narodno bogastvo, domača zemlja pa pri tem ekonomsko nazaduje.

Praznik slovenske narodne noše

bo v nedeljo dne 18. t. m. Svečanost pričenja ob 3. uri popoldne, ko se bo na obsežnem prostoru ljubljanskega velesejma vršil obhod naših žena in deklet ter moških v narodnih nošah. Zastopane bodo vse slovenske narodne noše: gorenjske, belokranjske, noše iz bivše Štajerske in iz Prekmurja; videli bomo tudi narodne noše Slovencev iz Koroske, Trsta in njega okolice ter iz Istre. Obenem bo tudi tekmovanje narodnih noš. Ta obhod bo veličastna manifestacija, s katero pokažemo Slovenci, da se vedno in povsod zavemo svoje narodnosti, ki nam navdaja dušo in srce.

V narodne noše so se oblačili naši predniki ob vseh slavnostnih prilikah in tej tradiciji moramo ostati zvesti tudi mi, njihovi potomci. Narodna noša mora biti viden znak naše narodnosti. S ponosom nastopamo v nji, kadar je treba pokazati, da smo zavedni Slovenci. V bodrilo in zgled naj nam bodo drugi narodi, zlasti naši bratje Čehi, ki ob vsaki priliki manifestirajo za svojo narodno stvar.

Dokler se bomo ob takih prilikah oblačili v našo narodno obleko tudi mi, se nam ni treba bati narodnega pogina, saj dokumetiramo s tem javno, da se pretaka po naših žilah slovenska kri in da smo verni potomci svojih pradedov Slovencev.

Praznik narodnih noš pa ne traja samo ta dan. Vse dni pokrajinske razstave do 26. t. m. bodo na velesejmu razstavljene v posebni razstavi narodne noše, kakor tudi ženska ročna dela, toda izključno le ona, katerih okras so izvršili po naših narodnih motivih. S ponosom hočemo pokazati krasoto naše narodne umetnosti tudi zunanjim gostom, ki prihajajo k nam. Tudi v tem oziru posnemajmo naše brate Čeha. Ti uporabljajo svoje narodne motive na ženskih oblačilih in vseh drugih predmetih, ki jih hočejo napraviti osem prijetne.

Apeliramo na našo javnost, da se v čast nem številu odzove poštovanosti in velikemu trudu prireditelji. Ni namreč lahka stvar prirediti nekaj tako lepega in velikega. V nedeljo je dan Slovenije in posebno še naše bele Ljubljane, da pokaže svoje razumevanje in ponašanje, da zna ceniti dela, ki niso samo hipne vrednosti, ampak segajo globoko v naše narodno življenje. V nedeljo vsi na obisk razstave!

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Nedelja, 8. septembra: Nedbal: Poljska kri.

Opereta.

Ponedeljek, 19.: Zaprtlo.

Torek, 20.: Bernauer-Oesterreicher: Rajski vrt. Dramska premiera.

Sreda, 21.: Kalmann: Grofica Marica. Opereta.

Četrtek, 22.: Shakespeare: Mnogo hrupa za nič. Komedija.

Petek, 23.: Verdi: Traviata.

Sobota, 25.: Bernauer-Oesterreicher: Rajski vrt.

Nedelja, 25.: Granichstedten: Orlov. Opereta.

Gledališki pregled

Josip Rijavec se je berlinski publiki predstavil v operi »Trubadur« in žel velik uspeh. Nastopil je pod imenom Jozé Riaz. Berlinski list piše o njem med pohvala: »... Tudi on je z juga, najbrž Španec, a govori čisto dobro nemški...«

Na berlinskih koncertih je prejel Šajgljin po 24 tisoč mark, italijanski tenor Gigli pa po dva tisoč dolarjev na večer. Berlinska »Piscator-Bühne« igra politično revijo »Okrog državnega pravilnika«.

Ruski pisatelj Ivan Smelov ostro protestira v ruskih emigrantskih listih proti to-

mu, da so sovjeti v filmu posneli njegov roman »Človek iz restavranca«, češ da so romanu izrgali vso dušo in bistvenost ter mu dodali polno nepotrebne filmske šare. Tako se zgodi ponavadi z vsako umetnino, ki pride filmu č roke.

Fr. Molnar je tožil nekdo peštansko gledališče, naj mu vrne njegove igre »Vrag«, »Migron« in »Gardni oficir«, ker jih nima več na repertoarju. Sodnija pa mu je tožbo zavrnila in ga obsojila na sodne stroške. Na dunajskem J. Straus-Theatru bodo igrali v korist neki gledališki siroti opereto »Dijak prosjaček v prvovrstni zasedbi«, kakor Slezak, Schwarz, Flaming in dr. Volks-theater bo imel premiero G. Kaiserjeve veseloigre »Papirnatil milice«.

V Pragi igrajo ameriško veseloiro »Moč reklame«, ki sta jo spisal Magrue in Hacket. Divadlo igra: »Pahljača I. Windermere«, »Svandaudak«, »Pygmalion«, »Coppelia«, »Turandot«, »Zdravnik na razpoljcu«, nemško gledališče pa: »Carostrelec«, »Valčekov čar«, »Vasantsenec«, »Ples v maskah« in dr. Stanovsko gledališče: »Sport in ljubezen«, »Prodana nevesta«, »Poljub«, »Tosca«, in Vinogradni pa: »Marišček«, Galsworthijeva »Okna« in »Grandhotel Nevada«.

V Beogradu imajo premiero Predvečer enodeljanke »Gospod minister« in »Nervozni bolnik«. Igrajo pa še dela: »Bajazzo«, »Polovecki ples«, »Traviata«, »Pot okoli sveta«, »Modri Mazur«, »Adieu Mimic«, »Čardaska princesa«, M. Pompadour« i. dr.

Zagreb bo prva opeza noviteta »Medvedgradska kraljica«, ki jo je uglasbil L. Saffranek-Kavčič. Naslovni vlogi pojeta M. Pospisil in M. Simenc. Pevske partije študira O. Jozelovič, režira pa T. Strozil. Sicer pa je zagrebški repertoar: »Don Pasquale«, »Sestrična iz Varšave«, »Orlov«, »Dover v Calais«, »Adieu Mimic«, »Grofica Marica« i. dr.

Celist Jur Tkalčič odide iz Zagreba v Beograd na glasbeno šolo.

Zagrebško »Kolo« priredi jeseni v Mariboru koncert, na katerem bo izvajalo Širrolin oratorij »Sv. brata Ciril in Metod«.

Novosodsko gledališče so otvorili 15. t. m. z Odavičevim »Igro v gradu« in Stankovičev »Kostanec«.

Sarajevu igra G. Kaiserjevo »Aristokratske zmote«, »Igro v gradu«, »Nar. poslanec« i. dr.

Osješko gledališče bo gostovalo v Varnu, Kakovcu in Karlovcu, tako da bo domačo sezono otvorilo šele v decembru.

Fr. L. Nedbal: Poljska kri. Danes v nedeljo 18. t. m. zvečer ob 20. uri se poje v ljubljanski operi brez dvoma ena najboljših operet, ki se odlikuje po izvrstni glasbi, to je Nedbalova opereta v treh dejanjih »Poljska kri«. Dejanje samo se vrši v bogatih dvorih poljskega plemstva ter je po svoji vsebini izredno zanimivo. Delo prepletajo za bogate glasbene melodije, ki so popolnoma slovenskega izvora. Ta Nedbalova opereta se je z največjim uspehom uprizarjala po vseh večjih odrih srednje Evrope in je danes stalno na njihovem repertoarju. Za to preloščeno velja 200stotni popust, in sicer za vse prireditelje gledališke razstave na jesenskem velesejmu. Pri nakupu vstopnice se morajo izkazati z vstopnico za gledališko razstavo. Pripominjamo, da se prodajajo vstopnice tako na velesejmu pri gledališki razstavi sami kakor tudi v dnevi blagajni v operi. Opereto dirigira operni ravnatelj g. Mirko Polič, režija pa je v rokah g. Josipa Pavleta. Nastopijo v glavni vlogi ga. Polikova, poleg nje ga. Vera Danilova ter gg. Rakarjeva, Jeronova in Straniševa; dalje gg. Povhe, Drenovec, Peček, Janko, Jerman, Simonič, Rus in Marol.

Razstava grške in rimske plastike v Jaki-piševem paviljonu se zaključuje z dnem 30. septembra. Ker se obeta baš te dni velik otok tujanih gostov v Ljubljano — petstotnik pokrajinske razstave — se nujno opozarja, na naprošajo naše kulturne in prosvetne organizacije, merojavni faktorji in posamezniki, ki pridejo s temi gosti v ožji stik, da agitirajo med njimi tudi za čim večji obisk te razstave. Razstavljeni kipi v odličnih, dovršeno delo modernega Pariza, nudijo vsakomur velik duševni užitek ter vzporedno v živo sliko visoko kvalitativne umetnosti doba, ki sega za dve tisočletji nazaj v preteklost in nosi na sebi peč nesmrtnega antičnega sijaja. — Članom raznih kulturnih in prosvetnih organizacij se priporoča skupen obisk. Razstava, doslej edina te vrste pri nas, je odprta vsak dan od 8. do 18. ure zvečer.

Opazujemo na razpis gledališkega abonmaja za sezono 1927/28. Priiglasit za premijski in za redni abonma se sprejemajo v veži dramskega gledališča od ponedeljka do sobote in sicer dnevno od 9 do 12 in od 3-5 popoldne. Cene za premijski in redni abonma so iste. Premijski abonma ima 28, redni pa 38 predstav. Stare obnovele prosimo, da se čimprej oglašajo, kajti lanski sedeži so vsled novega načina razpisa nikomur ne rezervirajo.

Koncert pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v nedeljo dne 18. t. m. popoldne ob 5. v Narodnem domu v Hrastniku. Na sporedu narodne pesmi. — Hraščanje naj lepe pevske prireditve ne zamude!

Izšla je J. Pavličeva skladba »Lenka« za mešani zbor s klavirjem v založbi pevskega društva Ljubljanski Zvon. Cena skupni partituri 12 Din brez poštne, zborovskim partitiram 1 Din.

Zorko Prelovac: Slava delu! Delavska himna za meški zbor. Cena partituri 1 Din. Učinkovito skladbo so z uspehom peli združeni delavski pevski zbori na svojem zadnjem koncertu.

Gledališka razstava. Poziv, ki ga je razposlalo vodstvo razstave takoj ob začetku vseh priprav, je dosegel tak uspeh, da je paviljon »K« poln zanimivega gradiva in raznih zgodovinskih argumentov o razvoju našega gledališča. Komisija, ki je organizirala gledališko razstavo, je morala vsled pomanjkanja prostora mnogo gradiva odkloniti. Odzvali sta se tudi mesti Maribor in Ptuj, prvo s prekrasnimi kostumi, drugo pa z zanimivim tiskanim gradivom. Mednarodna unija gledaliških igralcev, ki posveča takim prireditvam največjo pažnjo, se je odzvala z gledališko literaturo vse Evrope. Vse aparat je posloval kljub kratko odmerjenemu času brezhibno in zato je pričakovati, da doseže gledališka razstava popoln uspeh. Aranzma prostora, ki ga vodi ing. Fatur, je spretno urejen in nudi lepo, pregledno sliko. Vodstvo razstave je v rokah prof. O. Šesta. Med razstavo se bodo vršila vodstva, katerih datum bo pravočasno objavljen.

Sarajevsko gledališče je otvorilo letošnjo sezono s tragedijo »Maksim Crnojevič«. Druga premijera je bila »Aristokratske zablude«, komedija sodobnega nemškega skladatelja H. Händela.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 17. septembra 1927.

— **Zanimanje kralja za pokrajinsko razstavo „Ljubljana v jeseni“.** Predsedstvo veljejeja je prejelo od dvornega maršala sledeče pismo: Bled, dne 12. septembra. Nj. Vel. kralj bi z velikim zadovoljstvom pregledal pokrajinsko razstavo, katere, sodeč po pripravah, ne bo zaostajala za lanske leto, toda ne more se reči, če mu bo to mogoče. Na vsak način želi Nj. Vel. kralj prirediteljem najboljši uspeh, v katerem bodo oni imeli najlepšo nagrado za svoj trud. Minister Dvora.

— **Imenovanje v ministrstvu.** Za šefa protokola zunanjega ministrstva je imenovan Borko Hristić, dosedanj poslaniki svetnik v Budimpešti in svojevratni šef Pašičevega kabineta.

— **Jugoslovensko odlikovanje mesta Olomueca.** Te dni je bil izročen olomuškemu županu dr. Fischerju jugoslovenski red Sv. Save z diplomom. Kralj Aleksander je odlikoval mesto Olomuec v znak priznanja za zgraditev velikega mavzoleja, v katerem počivajo ostanki jugoslovenskih vojakov, ki so umrli med svetovno vojno na Moravskem.

— **Sprejem v vojaško akademijo.** Vojni minister je odločil, da se sprejme večje število naših oficirjev v višji tečaj vojaške akademije v Beogradu. Med drugimi so sprejeti: inženjerski kapetan II. klase Zbiljko Majer, konjeniški kapetan Miroslav Nežmah in artiljerijski poročnik Marjan Zmavac.

— **Imenovanje v inženjerski službi.** Za inženjerja gradbene sekcije v Velikem Bečkereku je imenovan ljubljčan inž. Ivan Tornog.

— **Gradba novega gledališča v Beogradu.** V umetniškem oddelku prosvetnega ministrstva so začeli proučevati vprašanje monumentalne zgradbe Narodnega gledališča v Beogradu. To vprašanje je postalo sedaj aktualno, ker je „Maneža“, v kateri se je nahajala beogradska drama, do tal pogorela. V prosvetnem ministrstvu je imenovana posebna komisija, ki ima proučiti vse zadevne načrte.

— **Narodno gledališče v Skoplju.** Koncem tega meseca otvorijo na svečan način na novo zgrajeno Narodno gledališče v Skoplju. Gledališče je eno najmodernejših gledaliških palač na Balkanu, zgrajeno po načelih moderne tehnike. Svečani otvoritvi bo prisostvoval tudi prosvetni minister dr. Ninko Perić.

— **Is državne službe.** Premeščena sta davčni oficijal Josip Trtnik iz Škofje Loke na Brdo in viš. dnevni upravitelj Tomo Tavčar iz Brda v Kranj.

— **V naše državljanstvo sta sprejeta ruski emigrant Konstantin Ignatjev, dnevnikač kontrole v Ratehah in češkoslovaški državljani Jan Semelbauer, nadzornik tvornice za impregniranje pragov v Hočah.**

— **Osebnosti v pošti.** Premeščeni so: pl. m. II/3 Josip Filipič iz Beograda na ljubljansko kolodvorsko pošto; pb. ur. II/4 z ljubljanske glavne pošte, Marija Mozečič v Mursko Soboto, Ljudmila Tomazin v Mozirje, Gabriella Uratarič na Bled, Vida Modir iz Loke pri Zidanem mostu v Celje, Francka Turk iz Celja v Loko pri Zidanem mostu, na ljubljansko gl. pošto, Ljudmila Povše iz Murske Sobote in Ivanka Vindišar iz Gornjega grada; Marija Ažman iz Kranja v Železnike, Karlo Horak iz Lukovice v Mengeš, Marija Mrak iz Planine pri Rakeku na Ljubljano 4, Ivanka Peterčič iz Šk. Loke na Bled 1, Anica Pirč z Ljubljane 4 v Planino pri Rakeku; pb. ur. II/5 Marija Klatzer z Ljubljane 1 na Bled 1 in Amalija Negovčič iz Vidma-Dobropole v Velike Lašče; zvan. 3. skup. Marija Velepalič iz Ptuj na Ljubljano 3. — Napredovali so: pb. ur. II/2 Janko Tavžes na glavni pošti v Ljubljani za p. tajnika I/6 na ravnateljstvu; za pb. ur. II/2: Ferdo Nadrag v Rogški Stolini, Fr. Richberger na mariborski kolodv. pošti in Ivo Kit na ravnateljstvu, vsi pb. ur. II/3: pripr. III/4 Stana Zagorjan za pisarico III/3 na ravnateljstvu. — Postavljene so za pogodbene poštarje: Ivan Budigam v Zavrčah, Martin Colarič v St. Janžu na Dravskem polju in Leopold Pečarič v Prečnj pri Novem mestu. — Upokojena je pb. ur. II/4 Pavlina Prekoršek v Sv. Lenartu v Slov. gorah.

— **Občinske volitve v Dalmaciji.** Za dne 23. novembra so razpisane občinske volitve v vseh onih občinah v Dalmaciji, kjer so bili občinski sveti razpušeni ali kjer se doslej sploh niso vršile občinske volitve.

— **Angleži v Dalmaciji.** Te dni je dospelo v Split 124 angleških izletnikov, ki nameravajo ostati del časa v Dalmaciji in posetiti vsa važnejša kopališča na obali.

— **Zoper samonar Slovenke v Mostarju.** V Mostarju se je zastupila z lizolom 24-letna služkinja Milica Kavčič rodem iz Slovenije. Prepeljali so jo sicer takoj v bolnico, vendar pa ni upanja, da bi ostala pri življenju. Kaj jo je gnalo prostovoljno v smrt še ni dognano.

— **Prof. Miroslav Alačević umrl.** V Splitu je umrl minul petek v visoki starosti 86 let prof. Miroslav Alačević, ki je bil znan v Dalmaciji kot eden najodličnejših narodnih borec za časa hrvatskega preporoda. Udeležil se je turško-črnogorske vojne in je aktivno sodeloval v hercegovski vstaji. Udeleževal se je tudi na književnem polju in je zapustil v rokopisu bogate zgodovinske monografije.

— **Volilne pikantije.** Med drugimi volilnimi pikantijami beležijo listi, da se igrajo v Splitu otroci z volilnimi kroglicami. Policija ni mogla ugotoviti drugega, kot da so otroci našli te kroglice na cesti. Uganka je, kdo jih je izgubil in kako, da to ni bilo nikjer ugotovljeno. Zdi se, da so imeli gotovi krogli na razpolago tudi »rezervne kroglice«.

— **Iz Kostonjevice nam pišejo:** Trgatev se je začela takoj po zadnjem dežju. Bolje pa bi bilo, da bi se vsaj še teden dni počakalo, saj bi bila trta še precej pridolna.

Splošno trgiranje bo v prihodnji teden. Prihodek bo vsakega dober. Po kakovosti ne bo nič slabši kakor iz l. 1917. Zlasti dobro kapljico bo dala portugalska. Tudi na polju, travnikih in vrtovih smo z letino lahko za. dovoljni. — Kako bi se naš kraj povzdignil, če bi dobil železnico. Tik pred svetovno vojno se je imelo začeti z zgradbo, zdaj je pa vse zaspalo. Zaplankani smo od sveta in mesto nič ne napreduje. Nikjer ne vidimo kakšne nove strehe. Za vodovod in električno razsvetljavo so dani vsi pogoji, kljub temu ni ne tega ne onega. Poštnega avtobusa smo sicer veseli, ali kar se je podražila vožnja med nami in St. Jernejem od 9 na 15 dinarjev, se manj vozimo. Za razdaljo 7 km in pol je voznina 15 Din vsakega previsa.

— **Zatvoritev planinskih koč.** Osrednji odbor Slovenskega planinskega društva naznanja, da zatvori v nedeljo dne 18. t. m. dopoldne tudi Orožnovo koč na Črni prsti. Malnerjeva koč na Črni prsti pa ostane do nadaljnjega še odprta.

— **Še teden dni naš loč od velikih dirkalnih in vozniških tekem,** ki jih priredi kolo jahačev v Ljubljani na vojaškem vežbišču pri Dev. Mar. v Polju 24. in 25. t. m. Za to zanimivo konjskosporno prireditve so pripravili že končane. Udeležencev s prvovrstnimi dirkalnimi konji se je prijavilo toliko, da bo nudil spored oba dneva ljubiteljem viteškega športa res izreden užitek. Tako obsežnih konjskih dirk Ljubljana še ni videla. Saj je pa tudi zanimanje med občinstvom že zdaj tako veliko, da je pričakovati v slučaju lepega vremena ogromne udeležbe. Upajmo, da se bo do prihodnje sobote zilo in da pridejo vsi ljubitelji lepih konj na svoj račun.

— **Med na razstavi.** Priliko Pokrajinske razstave „Ljubljana v jeseni“ se priredi tudi lepo čebelarstvo razstavo. Mnogo pristnega medu bo po zmerni ceni na razpolago. Prosimo zainteresirane — kupce, da prinesejo na razstavo seboj posode, da jim ni potreba plačevati kozarcev.

— **Vsled opeklin umrl.** Iz Mlake pri Kamniku so večerj dopoldne pripeljali v ljubljansko javno bolnico 4letnega posestniškega sina Antona Brezarija, ki se je zjutraj po vsem životu opeknel z vreli mlek. Dobil je tako težke opekline, da je vsled teh dopoldne v bolnici umrl.

— **Razstava in zaloga pletilnih strojev** vseh vrst ter strokovnjak pouk v pletenju v Ljubljani, Židovska ulica 5. Fr. Kos. 104

— **Ko se Vam začne aneniti krvne stanice,** Vam povzroča raba prirodne grenčice »Franz-Josef« redno telesno odvajanje; zmanjša se velik krvni pritisk in poveča odpornost. Mojštri zdravilne vede hvalijo staro preizkušeno vodo »Franz-Josef«, ker zanesljivo in na lahek način odstranjuje zastajanje v žilodnem črevesnem kanalu in počasno prebavo. 84-L

— **Neimenovani daruje za slepe vojake** Din 100.—

Najugodnejši nakup elegantnih oblik, površnikov, dežnih plaščev lastnega izdelka

— Vam nudi priznana solidna firma —

JOS. ROJINA — Ljubljana

Aleksandrova cesta 3

Iz Ljubljane

Družabni večer demokratov

bo v soboto dne 17. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani »Kazine«, na kar opozarjamo drage somišljenike. — Zdravo. — Načelstvo.

— **Poštini minister v Ljubljani.** Z jutranjim beograjskim brzovlakom je prišel v Ljubljano minister pošte in brzojava g. Vajko Kocič. V Ljubljano je prišel po privatnih poštah in zato je na glavnem kolodvoru izostal tudi vsak sprejem. Minister Kocič se je do Ljubljane pripeljal svoj soprog naproti. Z beograjskim brzovlakom ob 9. dopoldne se je povrnil v Beograd.

— **Protest Trnovčanov.** Napredni Trnovčanji protestirajo proti trditvam v časopisu in v ustnih govorih, da bi mi na dan volitev dr. Koroščevići bili kako lukno zamašili. Mi dr. Koroščevići ne poznamo, v Trnovno ni prišel ne kot minister, ne kot ljubljanski poslanec, na volilne se stanke je pa tudi druge pošiljal. St. Jakobčanom je nekaj obljubil in okoli njih hodil, za Trnovčane je pa bil siguran izvolitev, ker je pač mislil, da smo na gmagini in da nismo vredni, da se nam pokaže. Zaprtje je res huda bolezen, pa če do občinskih volitev ne poneha, smo pripravljene pomagati s protizdravilom, da bomo prav vsi volili Napredni blok. Mi namreč oč nimamo zamašenih in dobro vidimo, katera skrinjica je za nas.

— **Porota.** Jesensko porotno zasedanje v Ljubljani se prične v ponedeljek dne 19. t. m. Ta porota se otvori z razpravo proti Pavlu Bogataju in Janezu Mezku radi hudodelstva postavlja, ali pa z razpravo proti Francetu Kosu in Rudolfo Dobnikarju radi tatvine — ker sta na prvi dan razpisani obdelve razpravi. Dosedanjim slučajem tega zasedanja se je pridružil tudi slučaj proti Rajku Samsi radi hudodelstva ropa. Dan razprave še ni točno določen.

— **Razprave dvajseti dan v Ljubljani.** V zimskem semestru 1927-28 bo sprejetih v »Orašnov dvajseti dan v Ljubljani« 50 stanovalec (prosto stanovanje, kurjava, razsvetljava). V prvi vrsti se sprejmejo ubožni slušatelji tukašnje medicinske fakultete, ako bi potem ostalo kaj prostih mest, se bodo sprejeli revni slušatelji ostalih fakultet. Proslili naj opredijo svoje prošnje z.

izpričevali (o višjem tečajnem izpitu, odnosno o kolokvijah in o državnih izpiti) ter z ne nad leto starim izpričevalom ubožnosti, ki naj bo potrjeno od županstva, davčnega urada in glede event. zemeljskih bremen od sodišča. Tako opremljene prošnje je treba vložiti najkasneje do 8. oktobra t. l. pri upravnem odboru Orašnovega dvajsetega doma v Ljubljani (univerza).

— **Obligacijsko posojilo za zgradbo stanovanjskih hiš.** 6 odstotno obligacijsko posojilo mesta Ljubljane za zgradbo stanovanjskih hiš so nadalje podpisali: Assicurazioni Generali — general. zastop. za Slovenijo 100.000 Din; »Sava« obče zavaroval. d. d. — general. zastop. za Slovenijo 200.000 Din; Hranilni in posojilni konzorcijski javnih namenskih hiš so opokojencev 7500 Din; Penko Jože, poštni zvanik 1000 Din; Neimenovan 60.000 Din; 3 neimenovani po 10.000 Din 30.000 Din; Neimenovan 5000 Din; Neimenovan 4000 Din; Neimenovan 3000 Din; Neimenovan 2000 Din; 3 neimenovani po 1000 Din 3000 Din; 2 neimenovani po 500 Din 1000 Din.

— **Gimnazija in Vrtača.** Prejeli smo: V listih so se oglašili starši srednješolskih dijakov proti popoldanskemu pouku. Kakor je treba upoštevati njihove ugovore proti tej razdelitvi, toliko bolj so tehtni ugovori staršev ljudsko-šolskih učencev proti temu, da naj ti mali učenci počakajo šolo v popoldanskem času. Šola je mestna in zidana za ljudsko šolo in izključno za ta namen. Ako reflektira tedaj gimnazija na gostoljubnost, more računati le z onim časom, ki je v šoli na razpolago, ne more pa zahtevati, da se umakne deca na čas, ki za oboj nikakor ni primeren. Otroci 6-10 let morajo vsakega imeti dopoldanski pouk, ker so še šibki in potrebni, da gredo takoj popoldne na svež zrak, osobito po zimi, ko je opoldanski čas najlepši sonce. Vrh tega stanujejo nekateri zelo daleč v Rožni dolini, za Bežigradom, ki vendar ne morejo v zimo po noči zvečer in v temi domov. Dijaki srednje šole so pa že toliko odrasli, da jim je precej vseeno dopoldanski ali popoldanski pouk, tembolj, ako se mora računati s prostorom. Tudi higijenski razlogi govorijo proti dosedanj razdelitvi ur. Veliki dijaki sede vse dopoldne v sobi, ki se ne more toliko prezračiti, da bi odgovarjal zrak nežnim pljučam malih učencev, ki naj bi prišli že pol ure po končanem gimnazijskem pouku v isti razred, mnogokrat sploh neprežranci. Končno imamo pri tel šoli mnogo staršev, ki imajo dekleta v Mladici; na tej šoli je pouk dopoldanski in konča ob 1. uri, deček je pa na Vrtači in mora biti ob 1. uri v šoli. Kako naj si sedaj uredi gospodinja delo, kdaj naj gre z otroci na prepotrebni sprehod? Mislimo, da je dovolj utemeljeno in da govori vse za opoldanski pouk ljudske šole, ki se ne more v svojem poslopu umikati na svojo škodo drugim. Sploh pa smatramo, da bi bilo mnogo umesnejše, da se namesti ta gimnazija na l. drž. gimnaziji, ki je mnogo večja, državna, ter bi se gotovo lažje spravilo v sklad pouk obeh zavodov kot na Vrtači. Odgovarjajo pa tam tudi klopi, ki so na Vrtači deloma premajhne, drugim pa prevelike. Mi nikakor ne moremo trpeti nereda v pouku na način, kot je bil do sedaj in zahtevamo, da se vrne šola svojemu namenu. — Starši ljudsko-šolske mladine.

— **Uradniški dom v Ljubljani.** Mestna občina ljubljanska je odstopila stavbno parcelo št. 136/15 k. o. Kapucinsko predmestje v obsegu 568 kv. metrov »Hranilnemu in posojilnemu konzorcijski za Slovenijo« v Ljubljani proti primerni kupnini pod pogojem, da prične »Zveza« najkasneje l. 1930 z gradnjo Uradniškega doma.

— **Promenadni koncert muzike Dravske div. obl. v nedeljo 18. t. m. ob 11. uri v »Zvezdi«.** Spored: 1. Obruča: »Volga«, marš 17. češke brig. 2) Nedbal: Valček iz operete »Poljska kri«, 3) Thomas: »Raymond«, uvertura, 4) Kienzl: »Evan gelnik«, 5) Jakl: »Odmeki iz naših krajev«, slov. pesmi. 6) Stede: »Mavrica«, intermezzo, 7) Čerin: »Delaj, dekle puščice, marš«.

— **Vreme.** Snoči ob 21. je kazal barometer 756,1, termometer + 15,5 °C, danes ob 7. zjutraj barometer 753, termometer + 14 °C, opoldne barometer 754, termometer + 15 °C. Po noči in danes dopoldne deževno, proti popoldnu se je nekoliko zjasnilo.

— **Dr. Ivan Pintar** zopet redno ordinira. 690-n

— **Privatni detektivski zavod.** Rimska cesta št. 9. 2117-n

— **Doše krasne bluze in predpasniki, cene nizke.** Kristof-Bučar, Stari trg 9.

— **Sokolsko društvo v Radovljici** priredi v nedeljo, dne 18. t. m. ob 20. notranji nastop. Po nastopu ples, pri katerem igra priznani ljubljanski jazz-band Kedge. 691-n

— **Rad. sestanek uradnih prostorov** se pri davčnem okrajnem oblastvu v Ljubljani Hrenova ulica št. 11. na dan 19. in 20. t. m. ne bo uradovalo.

— **Ljubljanska sekcija ruskih oficirjev** naznanja, da se bo povodom praznika (slavje) vseh ruskih vojaških organizacij služila v nedeljo, 18. t. m. v pravoslavni kapeli zahvalna služba božja. Generalmajor: Zoltenko.

— **Jutri 18. Beneška noč na Strelišču** Pod rožmarinom. Dve godbi, ples itd. Vrš se ob vsakem vremenu.

— **Iz nedeljo dne 18. t. m. priredi** Napredno gospodarsko politično in prosvetno društvo za Krakovo—Trnovo veliko »Vinsko trgatve« v gostinskih prostorih št. M. Sokliča. Kdor se hoče dobro zabavati naj ne prireditve ne zamudi. Vstopnina 3 Din. Začetek ob 3 uri pop. K obitni udeležbi vabi odbor.

— **Pouk jsov francosčine, angleščine, italijanščine, nemščine, erbohrvaščine v skupinah in za posameznike po Berlitzovi metodi.** Vpisovanje in informacije od 6. do 7. zvečer, Beethovnova ulica 7, pritišče. — S. J. Jeran. 697-n

— **Iz Specialist za senske bolezni in porodništvo** med univ. dr. Leo Šavnik ordinira od 20. t. m. dalje v Ljubljani, Tavčarjeva ulica (Sodna ulica) 6. Telefon št. 2614. 688-n

— **Iz Kopališča Taber** odpro za javnost vsako sredo in soboto od 8-19 ure, ob nedeljah od 8-12 ure. Vhod nasproti vojašnice.

— **Iz Trpinčanje živali.** Včeraj smo javili na podlagi poročila službujočega stražnika primer trpinčenja živali na Tržaški cesti. Gospodar petih konj nas naproša, da ugotovimo, da nikakor ne trpinči živali, v hlevu nima petih skeletov, konji imajo zadostno hrano in se ne uporabljajo za najtežja dela. Gospodar pravi, da se preje za konje, ko so bili drugod v začasni oskrbi, nihče ni briga in je vsled trpinčenja takrat poginil najboljši konj v dveh mesecih.

— **Nepričakovana aretacija.** Znana madenka, 20-letna Mitka iz Ivanjega sela, ki je nedavno v Zvezdi pričela ogorčeno borbo proti stražniku in mu zlomila pendrek, za kar je prejela na sodišču 14 dni zapora, je včeraj prispela odgonskim potom iz Maribora. Ko jo je magistratni uslužbenec peljal na glavni kolodvor, da bi ji kupil vozni listek do Rakeka, ju je srečala na Miklošičevi cesti Katarina Rozman. Ta je pristopila k Mitki ter jo prijala, da nosi njej ukradeno krilo, vredno 850 Din. Uslužbenec je Mitko na kolodvoru izročil policiji, ki jo je nato zaprla radi tatvine. — Natakarija Terezija Polakova je dolgo časa zasledovala tatu, ki ji je pred mesecem ukradel več obleke, perila in razne posode v vrednosti nad 3000 Din. Včeraj se ji je posrečilo izslediti polje stvari pri vagonarjih na ljubljanskem polju, kjer jih je prodajal neki potepuh in malopridnež. Ta pa je že več dni v preiskovalnem zaporu radi raznih tatvin.

— **Drobni policijske kronike.** Polcija je zaprla tri osebe in sicer nekega berača, ki je včeraj v petek beračil od trgovine do trgovine, dalje neko vlačugo in drugo žensko radi tatvine. Prijavljene so tri tatvine, med njimi dve tatvini koles in manjša tatvina krompirja. Prijavljen je dalje slučaj motenja tuje posesti, slučaj težke telesne poškodbe in en voznik radi prestopka cestnopolicijskega reda.

Iz Celja

— **Ljudsko vseučilišče.** Občni zbor Ljudskega vseučilišča se vrši dne 30. sept. ob 20. uri v meščanski šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo funkcionarjev. 2. Volitve novega odbora. 3. Ev. predlogi.

— **Mešano gledališče.** Vodstvo mestnega gledališča pripravlja Cankarjeve »Hlapce« kot otvoritveno predstavo v popolnoma novi inscenaciji. Vloge imajo priznani domači igralci. Spored gledališča je za letošnje sezono zelo izbran.

— **Prodaja nagrobnih kamnov.** V petek 23. t. m. ob 4. uri popoldne se vrši na mestnem pokopališču prosta prodaja nagrobnih kamnov, ki so zapadli mestni občini, ker se pristojbine za uporabo grobov za nadaljnji 20 let niso plačale.

— **Osebnosti v službi.** Absolvent praškega konservatorija in strokovni učitelj na tukašnji meščanski šoli g. Slavko Osterc je pridružen v službo konservatorija v Ljubljani.

— **Nočno lekarniško službo** opravlja ta teden lekarna »Pri Orlu« na Glavnem trgu.

— **Uradniški dom v Ljubljani.** Mestna občina ljubljanska je odstopila stavbno parcelo št. 136/15 k. o. Kapucinsko predmestje v obsegu 568 kv. metrov »Hranilnemu in posojilnemu konzorcijski za Slovenijo« v Ljubljani proti primerni kupnini pod pogojem, da prične »Zveza« najkasneje l. 1930 z gradnjo Uradniškega doma.

— **Promenadni koncert muzike Dravske div. obl. v nedeljo 18. t. m. ob 11. uri v »Zvezdi«.** Spored: 1. Obruča: »Volga«, marš 17. češke brig. 2) Nedbal: Valček iz operete »Poljska kri«, 3) Thomas: »Raymond«, uvertura, 4) Kienzl: »Evan gelnik«, 5) Jakl: »Odmeki iz naših krajev«, slov. pesmi. 6) Stede: »Mavrica«, intermezzo, 7) Čerin: »Delaj, dekle puščice, marš«.

— **Vreme.** Snoči ob 21. je kazal barometer 756,1, termometer + 15,5 °C, danes ob 7. zjutraj barometer 753, termometer + 14 °C, opoldne barometer 754, termometer + 15 °C. Po noči in danes dopoldne deževno, proti popoldnu se je nekoliko zjasnilo.

— **Dr. Ivan Pintar** zopet redno ordinira. 690-n

— **Privatni detektivski zavod.** Rimska cesta št. 9. 2117-n

— **Doše krasne bluze in predpasniki, cene nizke.** Kristof-Bučar, Stari trg 9.

— **Sokolsko društvo v Radovljici** priredi v nedeljo, dne 18. t. m. ob 20. notranji nastop. Po nastopu ples, pri katerem igra priznani ljubljanski jazz-band Kedge. 691-n

— **Rad. sestanek uradnih prostorov** se pri davčnem okrajnem oblastvu v Ljubljani Hrenova ulica št. 11. na dan 19. in 20. t. m. ne bo uradovalo.

— **Ljubljanska sekcija ruskih oficirjev** naznanja, da se bo povodom praznika (slavje) vseh ruskih vojaških organizacij služila v nedeljo, 18. t. m. v pravoslavni kapeli zahvalna služba božja. Generalmajor: Zoltenko.

— **Jutri 18. Beneška noč na Strelišču** Pod rožmarinom. Dve godbi, ples itd. Vrš se ob vsakem vremenu.

— **Iz nedeljo dne 18. t. m. priredi** Napredno gospodarsko politično in prosvetno društvo za Krakovo—Trnovo veliko »Vinsko trgatve« v gostinskih prostorih št. M. Sokliča. Kdor se hoče dobro zabavati naj ne prireditve ne zamudi. Vstopnina 3 Din. Začetek ob 3 uri pop. K obitni udeležbi vabi odbor.

— **Pouk jsov francosčine, angleščine, italijanščine, nemščine, erbohrvaščine v skupinah in za posameznike po Berlitzovi metodi.** Vpisovanje in informacije od 6. do 7. zvečer, Beethovnova ulica 7, pritišče. — S. J. Jeran. 697-n

— **Iz Specialist za senske bolezni in porodništvo** med univ. dr. Leo Šavnik ordinira od 20. t. m. dalje v Ljubljani, Tavčarjeva ulica (Sodna ulica) 6. Telefon št. 2614. 688-n

— **Iz Kopališča Taber** odpro za javnost vsako sredo in soboto od 8-19 ure, ob nedeljah od 8-12 ure. Vhod nasproti vojašnice.

— **Iz Trpinčanje živali.** Včeraj smo javili na podlagi poročila službujočega stražnika primer trpinčenja živali na Tržaški cesti. Gospodar petih konj nas naproša, da ugotovimo, da nikakor ne trpinči živali, v hlevu nima petih skeletov, konji imajo zadostno hrano in se ne uporabljajo za najtežja dela. Gospodar pravi, da se preje za konje, ko so bili drugod v začasni oskrbi, nihče ni briga in je vsled trpinčenja takrat poginil najboljši konj v dveh mesecih.

— **Nepričakovana aretacija.** Znana madenka, 20-letna Mitka iz Ivanjega sela, ki je nedavno v Zvezdi pričela ogorčeno borbo proti stražniku in mu zlomila pendrek, za kar je prejela na sodišču 14 dni zapora, je včeraj prispela odgonskim potom iz Maribora. Ko jo je magistratni uslužbenec peljal na glavni kolodvor, da bi ji kupil vozni listek do Rakeka, ju je srečala na Miklošičevi cesti Katarina Rozman. Ta je pristopila k Mitki ter jo prijala, da nosi njej ukradeno krilo, vredno 850 Din. Uslužbenec je Mitko na kolodvoru izročil policiji, ki jo je nato zaprla radi tatvine. — Natakarija Terezija Polakova je dolgo časa zasledovala tatu, ki ji je pred mesecem ukradel več obleke, perila in razne posode v vrednosti nad 3000 Din. Včeraj se ji je posrečilo izslediti polje stvari pri vagonarjih na ljubljanskem polju, kjer jih je prodajal neki potepuh in malopridnež. Ta pa je že več dni v preiskovalnem zaporu radi raznih tatvin.

— **Drobni policijske kronike.** Polcija je zaprla tri osebe in sicer nekega berača, ki je včeraj v petek beračil od trgovine do trgovine, dalje neko vlačugo in drugo žensko radi tatvine. Prijavljene so tri tatvine, med njimi dve tatvini koles in manjša tatvina krompirja. Prijavljen je dalje slučaj motenja tuje posesti, slučaj težke telesne poškodbe in en voznik radi prestopka cestnopolicijskega reda.

elektrarno na Faki. Iz Maribora se odpeljejo v Celje, Ljubljano in od tam naprej v Beograd ter čez Bosno in Dalmacijo nazaj preko Madžarske v domovino.

— **Prosta stanovanja.** Pri stanovanjskem sodišču v Mariboru je razpisanih 14 prostih stanovanj. Interesenti naj si stanovanja ogledajo in vložijo prijave najkasneje do četrtka popoldne.

Gospodarstvo

Tržne cene v Ljubljani

Ljubljanski trg je bogato založen z vsemi potrebščinami, osobito z zelenjavo in domačim sadjem. Kljub temu je opaziti, da so se cene mnogim najpotrebnejšim živilom dvignile; tako se je mast od 15. avg. dalje podražila za 2 do 3 Din pri kg, tudi suhe kranjske klobase so dražje, podražila se je dalje perutnina. Stroški grah in stroški fižol sta v cenah zelo poskočila, ker je na trgu tega blaga že malo. Zelenjava je v splošnem cenejša, cenejšje je tudi sadje. Tržne cene, kakor jih je 15. t. m. ugotovilo tržno nadzornišvo, so sledeče:

I. Mesni izdelki. Meso v mesnicah po mestu 20 Din kg. na trgu 1 20 Din, II 15 — 17 III 9 — 13, telečje 12,50, II 20, prašičje meso 1

--- Moda ---

Eleganten plašč za jesensko sezono.

Ofenziva proti kratkim krilom

Letos je ta ofenziva neprimerno ostrejša kot je bila lani. V Parizu, kjer dajejo modi ton, se pojavljajo celo pesimisti, ki pravijo, da dobimo že letošnjo zimo dolge lase in da bodo naše dame zopet podobne prababam. Moški so začeli energično kampanjo proti bubi frizuri. Zlasti zakonski možje so s to novotarijo nezadovoljni češ, da nimajo doma privilegija, da bi videli svoje žene v spalnici drugače, kakor jih vidi svet na promenadi, v gledališču, na koncertih itd. To se pravi, da so bile žene poprej doma brez frizure in ker niso bili redki slučaj, da so nosile lasulje, so jih videli v spalnici brez lasulj.

Pariški frizerji pravijo, da bodo posej v modi samo napol postrženi lasje, da so torej pravim bubitizuram dnevi šteti. Na večernih prireditvah se baje nobena dama ne bo smela pojaviti z bubi frizuro, ker bi jo družba bojkotala. Frizure za večerne prireditve bodo v letošnji zimski sezoni zopet v znamenju daljših, zavitih in z razno ropotijo okrašenih las.

Vse kaže, da se bo moda kratkih las res izživela. Zanimivo je, da je napovedoval modo bubi frizur Poincaré že l. 1883. To je bilo v času, ko se je opuščala moda na tilnik spetih kit. Poincaré je priobčil takrat v nekem francoskem listu pod psevdonimom članek, v katerem pravi:

— Kdo ve, da-li ne napoči dan, ko naši vnuki ne bodo delali nobene razlike med mamico in papanom.

Kdo dela modo?

Večina bi odgovorila na to vprašanje — Pariz. Našli bi se tudi taki, ki bi trdili, da delajo modo ženske ali možki. V resnici pa dela modo gotova starost nežnega spola, ki se suče okrog 16 let. Vsi drugi, ki si domišljajo, da dajejo modi ton, kradejo tem 16 letom njihove sijajne ideje. 16-letno dekle takoj ugane kaj ji pristaja in kaj lahko nosi, da ne trpi mikavna znanost. Pozneje, ko se razvije iz nadebudnega dekleta solidna 20 ali 30 letna dama, ne misli več na to, kar ji je rojilo po glavi v zgodnji mladosti.

16-letna žaba, ki si da narediti obleko strogo po modnem žurnalu, se vse življenje ne bo znala okusno oblačiti. Majice in babice lahko posnemajo v modi druge, dekleta pa morajo ustvarjati same. V vsakem večjem mestu srečamo na ulici čudovita strašila: široko krilo z velikimi gubami, majhen

klobuček z vihrajočim peresom ali rožo, ki se ji pozna, da ni na pravem mestu. Tako se oblačijo priletne ženske, ki so bile morda kot dekleta okusno oblečene, pa so prezrle, da se oblačijo sedanja dekleta drugače. Ženska v obleki, ki je bila moderna pred 10 ali 15 leti, je v najboljšem slučaju karikatura.

Zle posledice modnih kapric

Sedanja moda je sicer estetična in v vsakem pogledu higienična, vendar ima tudi gotove hibe, ki škodujejo zdravju, neposredno pa lahko povzročijo celo smrt. To dokazuje tudi tragična smrt slovite plesalke Izidore Duncanove, o čemur smo včeraj obširno poročali. Plesalka je nosila dolg beneški šal, obrobjen z resami. In baš te rese, ki so sicer v modi, so zakrile plesalkino smrt, kajti ovile so se okoli osi kolesa.

Vobče je znano, da so šali z resami zakrivali že nebroj nesreč, n. pr. da so dame na stopnicah stopile na rese in padle. Drug pojav, ki je zakrivil že mnogo nesreč, so ozka krila. Ozka krila ovirajo damo pri hoji, če stopi na tramvaj ali v vlak ali skoči iz njega. Mnogo nesreč, tudi večje s smrtnim izidom, je pripisati ozkim krilom.

Dalje treba omeniti visoke pete. Visoke pete so škodljive zdravju, poleg tega so pa zakrile že več težkih nesreč. Če opetovano se je pripetilo, da si je dama v čevlji z visokimi petami zlomila nogo ali pa ji je obtičala noga med tračnicami na tiru ter je postala žrtev drvečega tramvaja odnosno vlaka. Se preden ji je mogel kdo prihiteti na pomoč.

Tudi kratka krila, ki so sicer sila estetična in mikavna, imajo svoje zle posledice. Prozorne nogavice so že desetkrat povzročile prehlajenje, z druge strani so pa dame prisiljene, nositi podveze, ki tesno oklepajo nogo in združujejo cirkulacijo krvi, v mnogih primerih povzročajo celo smrt, ker otrpne srce.

Kljub temu je pa sedanja moda mnogo enostavnejša, praktičnejša in manj nevarna kot stara moda. Pred dobrim desetletjem so bila n. pr. v modi dolga krila, ki so se vlekle po tleh, divjala oblake prahu in širila bacile. Tudi stezniki in korzeti, ki so prešli telo, so bili zdravju škodljivi in so povzročali organska obolenja. Da niso bile praktične igrle na klobukih je samo ob sebi umerno. Nedvomno je opažati v modi kljub vsem nedostatkem tendenco, da se od strani vse, kar utesne škodovati zdravju ali celo ogrožati življenje.

Diktatorji in moda

Trije evropski diktatorji, da ne računamo papežev, ki so bili glede mode vedno neizprosni, so skušali nastopiti proti sedanji praktični in higienični modi. Grški diktator Pangalos je izdal dekret proti kratkim krilom in dekoltejem, pa je moral takoj nato dati diktaturi slovo. Njegov boj proti modi je bil brez uspeha. Španskemu diktatorju Primo de Riveri gre sicer na roko sama kraljica, vendar pa v borbi proti novi modi nima sreče. Tudi Mussolini, ki živi drugače pri ženskah velik ugled, nima z reformami na polju praktične mode uspeha.

Pred zaključkom letošnje sezone so priredile italijanske in francoske modne trgovine na Lidu veliko revijo. Italijanske trgovine so oblekle svoje manikinke po Mussolinijevemu okusu — dolga krila, dolgi rokavi in do podbradka zapeta bluza. Francoske trgovine so ostentativno pokazale zelo kratka krila, gole roke in gol vrat. Vendar so dosegle izreden uspeh, kajti italijanske lepoticke so navdušeno pozdravile francosko modo, dočim se za starorimsko robo sploh niso zmenile. Moda se ne ukloni nobenim nacionalnim argumentom in dekretom. Tako je bilo in tako ostane, dokler bodo ženske na svetu.

Diktatorjem bi se posrečilo ugnati kratka krila in rokave v kozji rog samo tedaj, ako bi mogli proglasiti ves svet

za samostan. O tem priča dogodek, ki se je nedavno pripetil na Španskem. Neka drugače zelo skromna in solidna Čehinja si je hotela ogledati rojstni kraj slavnega meniha Ignacija Loyolskega. Zanimal jo je razkošno opremljeni samostan in hotela si ga je ogledati. Prišla je v lahki obleki s kratkim krilom in kratkimi rokavi. Neki gospod jo je opazil, da mora roke in vrat zakriti, ako hoče v samostan. Ogrnila je plašč, ki ga je pa zopet slekla čim je stopila na hodnik. Toda tu jo je sprejela solidna dama, ki jo je opozorila, da mora zakriti zagorele roke in vrat ako si hoče ogledati samostan. Čim je Čehinja ogrnila plašč, ji je hotela dama razkazati vse samostanske zanimivosti. Toda mlado Čehinjo so ti zastareli presodki tako razkačili, da je obrnila prednici hrbet in odšla. To je najboljši dokaz, da ženske v modi nečejo poslušati nobenih diktatorjev, pa naj si bodo cerkveni ali posvetni.

Stol za vitko linijo

Parizani so sicer razdvojeni: eni so za vitko linijo, drugim zopet ugajajo korpuletne forme nežnega spola. Ženske same se večinoma navdušujejo za vitkost. Slično je v Londončankam. Odkar se propagira vitka linija, se London navdušuje za vitkost. Vse dame, velike in majhne, zlasti pa zalite, hočejo biti vitke. Da dosežejo vitkost, se poslužujejo različnih sredstev, masaze in vsakovrstnih kur.

Neki londonski zdravnik je pa izumil stol, ki pospešuje vitko linijo. Razumljivo je, da je naval v njegovo ordinacijo sobo ogromen. Trumoma prihajajo Londončanke k podjetnemu zdravniku. Stol je enostavna priprava: priprosto naslonjalo, sedež in hrbet sta okovana z kovinastimi ploščami, skozi katere je napeljan električni tok. Pacientka sede v stol v lahki obleki ali celo samo v nočni košulji. Uspehi je baje presenečljivi. Korpuletna ženska sede na stol in ko vstane, je za celo kilo lažja. V čakalnici je opažati ženske vsej slojevi, zlasti pa so zastopane igralke, plesalke in dame iz takozvanih boljših krogov, katerim je moda seveda najvišji ukaz.

Moški in ženska

V zadnji številki znane nemške revije »Umschau« objavlja psiholog prof. dr. Walter Ehrenstein rezultate obsežne ankete o razliki med moškimi in žensko. Ankete se je udeležilo več tisoč moških in žensk tako, da so rezultati zelo približujejo objektivnosti. Da je ženska duša ustrojena drugače kakor moška, nam pričajo že razna anatomska in biološka dejstva. Vendar si pa moramo biti na jasnem, da so ženski možgani približno za desetino lažji od moških, da je ženska z 19 leti individualno že razvita, dočim nastopi pri moškem ta razvoj šele z 21. letom in da se rodi vsako živo bitje tem slabotnejše čim višji položaj zavzema v stvarstvu. Novorojena deklica se razlikuje od dečka v tem, da je že ob rojstvu bolj razvita in da kaže njen organizem večji odpor proti raznim detekim boleznim kakor organizem novorojenega dečka. V tem tiči pravi vzrok, da prevladujejo na svetu ženske. Ženske ljubijo in sovražijo, živajo in trpe globlje in bolj kakor možki. To je omejena anketa v polni meri potrdila. Ženske so bolj podvržene raznim zunanjim vplivom in bolj reagirajo na vsako duševno bolelost kakor možki.

V neposredni zvezi s čustvenim življenjem so tudi naravnostne lastnosti nežnega spola. Smisel za pravičnost, in one dolžnosti, ki jih prevzame človek prostovoljno in ki ne izvirajo neposredno iz vsakdanjega življenja je pri ženskah manj razvit kakor pri moških. Ehrensteinova anketa je pokazala, da so ženske tudi bolj nagnjene k laži in hinavščini kakor možki. Nasprotno je pa zločinstvo med moškimi neprimerno bolj razvito kakor pri ženskah. To je posledica dejstva, da ženska za razne zločine navadno nima potrebne fizične moči, iniciative in poguma. Velik vpliv ima čustveno življenje ženske na njeno voljo.

Drugačen ustroj intelektualne orga-

nizacije se vidi pri ženskah, ki študirajo na visokih šolah. Že v načinu njihovih študij. Vsak akademik, ki je imel priliko sedeti v predavalnici s študentkami, bo priznal, da so ga glede posejanja predavalni »piflanja« in zapisovanja vsega, kar profesor pove daleč nadkriljevale. Toda to se ne sme istovetiti s pametnim načinom študiranja. Nasprotno pa prekašajo študentje študentke vedno, kadar je treba zavzeti individualno stališče napram temu ali onemu problemu.

Temelj ženskega značaja je čustvenost ali emocionaliteta. V mejah svoje ga biološkega obsega delujeta »ri ženski volja in razum zelo smotreno. Pri vseh drugih funkcijah, ki leže izven tega obsega, pa ženska daleč zaostaja za moškimi. Ženski je namenila narava skrb za prijetno in dobro urejeno vsakdanje življenje, moškemu pa skrb za

višji razvoj kulture in rase. V skladu s temi nalozami je narava sama drugače ustvarila moškega kakor ženskega. Pri ženski je intelektualno udejstvovanje skoraj vedno sredstvo za doseg čustvenega cilja, dočim dela moški vse bolj iz vidika praktične potrebe.

Primerjanje obeh spolov ne kaže samo minusa za žensko, marveč nam priča, da je ženska bolj obdarjena s čustvenim življenjem zlasti kar se tiče ljubezni do moža in dece. Iz tega pa še ne sledi, da bi ženska ne mogla videti ideala v borbi za vodilno vlogo na vseh poljih praktičnega življenja. Ženska je že po naravi določena za pomočnico moža, ne pa za njegovo rivalinjo ali celo vladarico. Tudi v razmerju med obema spoloma je naravni smoter pravilna razdelitev dela.

Ameriške zanimivosti

Kaznjenec lastnik bogate knjižnice. — Policaj morilec. — Originalno ženitovanjsko potovanje.

Ameriška kriminalna kronika beleži zopet dva zanimiva slučaja. V enem primeru gre za kaznjence Johna J. Lawlerja iz San Franciscas, ki je obsojen na smrt v drugem za nenavaden roparski umor, ki je bil izvršen v Newyoriku. Umor je namreč izvršil policijski stražnik.

Lawler je bil pred sedmimi leti radi roparskega umora obsojen na dosmrtno ječo. Monotonost jetniškega življenja mu je kmalu presedala in sklenil je napraviti dolgačasno konec s prihranjenim denarjem, ki ga je zaslužil v ječi je začel nakupovati knjige, večinoma slavna dela modernih pisateljev. Danes je lastnik velike knjižnice, za katero bi ga zavajali marsikateri bogataš. Ker je njegova celica prenatrpana s knjigami, je prošil, da ga premeste v večjo celico. Njegovi prošnji so ugodili. Sedaj čita jetnik noč in dan knjige in črpa iz njih uteho za svojo bridko usodo.

Kakor poročajo ameriški listi, je med jetniki vobče zelo razširjen običaj zbiranja, pa najsibo potem zbirka antikvitete, slik, filmskih igralek, znamenj ali kaj sličnega.

Na eni najprometnejših newyorških ulic se je preteklo nedeljo ustavil nov avtomobil. Iz njega je stopil mlad moč in se napotil proti bližnji hiši. V tem hipu ga je obkolila četverica detektivov in mu napovedala aretacijo. Aretirani — bil je policist Daniel Graham — je moral na kriminalni urad, kjer je bil zaslišan radi umora inženierja Judson H. Pratta, katerega je bil osumljen. Graham je imel namreč nalog, da straži in varuje pred eventualnimi napadi inženirja, ki je nosil domov vedno večje zneske denarja v svrhu izplačila delavstva. Policija, odnosno državno pravdnštvo je Graham obtožilo roparskega umora. Tok preiskave je namreč pokazal, da se je Graham na dan pred zločinom sam peljal z inženirjem v avtomobilu, a kasneje so našli Pratta ustreljenega v vozu. Manikal mu je tudi ves denar. Še istega dne popoldne pa se je Graham sestaj s svojo zaročenko in kupila sta nov avtomobil. Graham je plačal z bankovci, čijih številk se je točno ujemala z denarjem, ki ga je nosil inženir Pratt s seboj.

To je Grahama pokopalo in čeprav svoj zločin zanika ter zatrjuje, da je denar podedoval, ga je policija izročila sodišču.

Z nenavadnim ženitovanjskim potovanjem, ki je končalo s tragičnim izidom se zadnje dni obširno bavi vse ameriško časopisje. Mlada nekoliško ekscentrična miss Ellis Joe May iz Chicaga, ki se je pred letom dni poročila, je pregovorila svojega moža, da ne preživita medenih tednov v Evropi, kar je običaj pri bogatih Američanih, marveč, da jo odrineta v eksotične dežele. Proč od vsakdanjosti, je bilo geslo mlade žene. Mož se je udal in tako je novopečeni zakonski par odrinil v neznane, povsem eksotične kraje. Po tretjem mesecu potovanja sta se zakonca ustavila na otoku, na katerem je bivalo plemo Singalezov. Prispela sta baš na dan, ko so Singalezji proslavili boginjo rodovitnosti. Te ceremonije so združene z verskimi plesi. Pri Singalezih je namreč običaj, da si mladeniči na ta dan izberejo ženo. Po stari tradiciji pograbijo plesalec mladenko, s katero je plesal in jo naglo odvede v svojo kočo. »Ugrab-

ljeno dekle« je potem njegova legitimna žena. Če mladenka ne želi v zakon, potem mora »povz k plesu, odkloniti.

Ta običaj je postal za oba Američana usodopoln. Medtem, ko sta bila zaverovana v ples in o syeth običajih ter tradicijah plemena na otoku nista imela pojma, se je približal Američanki mlad Singalez in jo pozval k plesu, kar je pomenilo toliko, kot da jo želi za ženo. Mrs. May, navdahnjena za avanture, je takoj privolila in pisani parček se je vneto zasukal na plesišču na veliko veselje zbranih Singalezov, ki so potroili svoj oglušujoči tam tam koncert. Ples je bil naravno eksotičen, toda Američanka ga je izvajala tako graciozno, da

NABAVITE SI

priznana solidna oblačila pri tvrdki Josip Rojina, Ljubljana Aleksandrova cesta 3

Je publika od veselja kar vriskala. Ko pa je utrjena hotela odstopiti, jo je Singalez pograbil in bliskoma odnesel v svojo kočo. Mož je protestiral in skušal vdreti za »roparjem«, toda Singalezji so ga zadržali in uverili, da je po vseh postavah Američanka prava žena mladega Singaleza, ki je bil v ostalem kraljev sin. Vse grožnje in tudi podkupovanja niso pomagale. Končno se je obrnil Američan na kolonjsko vladno na pomoč, tam pa so ga zavrtili, rekoč, da je zakon pravomočen in da je iz političnih razlogov ne kaže Singalezov dražiti.

Mož je odšel brez žene in v Ameriki vložil tožbo za ločitev zakona. Toda sedaj pride najlepše. Nesrečni žen je uspele, da se je otresla neprosto voljnega zakonskega jarma in po sedmih mesecih se je vrnila v Chicago. Tu je izvedela, da je postavna ločena in da se je njen mož pred dnevi poročil z njeno najboljšo prijateljico.

Predstave

Danes ob 4, pol 6, pol 8 in 9

Srčkana, lepa in zapeljiva
Marion Davies
v sijajni razkošno opremljeni komediji
Princesa Ninočka
ELITNI KINO MATICA
Telefon 2124

Fr. Ž.:

Zmaga

Dve stranki imamo, obema je važna, pa tudi težka in odgovorna naloga, da druga drugo pobijata. Lep je ta cilj in vreden najboljših moči.

V doseg tega cilja sta obe stranki druga drugi potrebni kakor vsakdanji kruh, kajti brez nasprotne stranke ne bi imela stranka nič opravila in bi lahko zaprla štacuno.

Ne gre drugače nikakor ne, nego da sta dve stranki, in jima torej moramo biti hvaležni, da sta obe, in jima tudi smo.

Zato je bila z viharim navdušenjem sprejeta vest, da so volivce obema strankama prinesle popolen uspeh.

Zmagali sta obe stranki z nepričakovanim sijajem in je bila zmaga na obeh straneh taka, da so jo novine morale prinesiti z najdebelejšimi črkami, da se je videla.

Ena zmaga je veliko. Dve zmagi sta še več. Tem bolj nas je dvojna zmaga brez ozira na stranko viharno razveselila, vsa Ljubljana je govorila in govoril je Maribor, in ljubljanska in mariborska oblast takisto nista nikakor ne držali zavednih svojih jezikov za zobmi. Nego je Ljubljana ostala bela in sploh vse je ostalo belo in kakor na novo oprano, oškrobano in svetlo likano.

Zmaga je bila vseprek popolna in zmagovalci in trijumf in sploh in je obema strankama tudi število glasov nezasišano naraslo in smo s strahom čakali vesti, da bodo narasli glasovi udarili čez bregove in zahtevali človeško žrtev. Hvala Bogu, je niso!

Skratka bilo je jako pasje in ni treba misliti, da »pasje« pomeni kaj grdega ali neugodnega, nego je »pasje« zgolj nov slovenski izraz, vrle gospodčne ga rabijo na liceju namesto »he« in se »pasje« prilaga vsemu, kar je pasje in kar ni, in je prav, da je lepa slovenska beseda slednjič izpodrinila tujko.

Zmaga pa seveda ne bi bila zmaga in kdo naj bi je bil vesel, če ne bi bila hkratu z zmago poražena nasprotna stranka.

To pa se je, hvala Bogu, zgodilo v polni meri, kajti sta bili obe stranki strahovito poraženi, na glavo potolčeni, osramočeni in izločeni iz političnega življenja in sta usmiljenja vredni morali potiskati neizmerno papirja, da sta dokazali, da vendar še migata.

Poraz je na obe strani katastrofa, in je edino, kar more stranki odvrniti od obupa in klavne smrti, ta tolažba, da sta obe sijajno zmagali.

Te zmage se odkritosrčno veselimo in jo viharo pozdravljamo. Obema strankama jo privoščimo, jima iskreno čestitamo in nikakor nismo takšni, da

ne bi.

Kajti to zahteva že bon ton.

Pri nas imamo bon ton in vsikdar vse viharo pozdravljamo, najsi bo Sokol ali berolinski teater ali Pribečič ali rajni gospod Pašič ali nemški avto ali karkoli in je bil viharo pozdravljen predlansko leto celo on gospod minister, ne vem, kako se piše, ki je turške vere, in je bil od viharne gozdrava jako ugodno presenečen.

Rekel je, da drugod ni toliko bon ton, resnično da ga ni, in se je šel pridušil: »Pri moj krščen duš, da ga ni!« Kajpak se ni pridušil »Pri moj krščen duš!«, kajti gospod minister je turške vere in ni krščen, nego se je pridušil: »Pri moj obrežan duš!«

Seveda je viharini pozdrav tem viharnejši, čim več je zraven godbe in maškar in sploh.

Pa smo žalibog čitali, kako temeljito sta obe stranki pripravili zmagovalce in manifestacije. Vsaka da je imela najete tri godbe in Orle in Orjuno in lampijone in narodne noše.

Zgodilo pa se je, da ni bilo nič, ne godbe, ne maškar, ne lampijonov, nobene reči še toliko ne, kar gre za noht. To ni bilo prav!

Škoda je, toliko pripraviti, potem pa pustiti, da gre brez koristi v nič. To ni pravo gospodarstvo!

Pepe, oni, ki sedi v uredništvu, mi je potem razodel, zakaj ni bilo nič.

Rekel je, da zato ne, ker sta zmagali obe stranki in sta obe pripravili manifestacije; toda, je dejal, da imamo v Ljubljani samo enega gospoda, ki zna in manifestacije aranžira.

Manifestacije aranžirati z jamstvom za uspeh ne zna vsak orel, je dejal Pepe. Za to da je treba grla. Ne zaradi pijske, je dejal, nego zaradi litanij. Kajti ni manifestacije brez litanij. In ne gre, da bi se litanije klavno žebrale, čim bi manifestacija tem slovesnejša, čim bolj se deró. Zato da je treba, da gospod, ki kolovodi manifestacije in litanije, s svojim glom daje spodbuden zgled. Ta zgled mora biti tudi prepričljiv da mu kakor en mož sledi vsa ulica in brnijo okna in je nepopisen užitek, jih poslušati:

»Živela bela Ljubljana!« — »Živoo!«

»Živela pisana Loka!« — »Živoo!«

»Doli s polento!« — »Živoo!«

»Živlo blok!« — »Živoo!«

»Živela enotna fronta!« — »Živoo!«

»Živio Šenkavci!« — »Živoo!«

»Dol s čevapčiči!« — »Živoo!«

In tako naprej.

Te litanije niso nikoder fiskane ali zapisane, je dejal Pepe, ampak prihajajo gospodu kolovodji sproti na jezik kakor pesniku poezije in je za to treba posebnega daru. Nekateri trgovci da so hoteli te litanije porabiti za

reklamo. Ponudili da so lepo ponudbo, da bi se v litanije sprejele še njih tvrdke:

»Živeli črevlji Ata!« — »Živoo!«

»Živela čokolada Bata!« — »Živoo!«

»Živelo milo Copata!« — »Živoo!«

Toda da je rekel gospod kolovodja,

da si bo stvar še premislil; najprej da bo govoril še s konkurenco, koliko da ta ponudi.

Takšen torej, je dejal Pepe, da je gospod kolovodja in aranžer in takšen da je njegov posel. Na razpolago da je drage volje vsakomur, kdor ga najame, kajti da se ne peča s politiko. To pot pa da sta ga najeli obe stranki. Poizkusil pa da se raztrgati, toda ni šlo. Zameriti pa da se takisto ni maral na nobeno stran. Pa je izjavil, da je žalibog bolan za zeleno kolero in je žalibog ostal doma.

Tako je pravil Pepe.

Meni se zdi jako žalostno spričevalo za naše razmere, da imamo eno samo moč za vse manifestacije.

Zdi se mi, da bo treba vsaj še ene. Mislim, da se stroškov za novo moč ni ustrašiti nikakor ne. Marveč se mi zdi, da bi se morebiti dalo napraviti, da bi novo moč prevzel magistrat, da bo čez dan na magistratu sedela v pisarni. Večere bi pa imela za manifestacije.

Problem preoceanskih poletov

Preoceanski poleti brez pristanka so iz gospodarskega vidika absurdni. — Zračno progo med Evropo in Ameriko je treba razdeliti na etape.

Ocean je pogoltnil v razmeroma kratke mčasu tri velike aeroplane, s katerimi so našli v morskih globinah smrti tudi drzni letalci. Šele zdaj, ko stoji moderna avijatika pred nepobitnim dejstvom, da je ocean v smeri Evropa—Amerika zaenkrat še nepremagljiv, se je začel letalski svet vpraševati, čemu preoceanski poleti brez pristanka. Zakaj je treba leteti iz Evrope v Ameriko, ne da bi se letalec sploh ustavil in popolnil zaloge bencina ali popravil svoj aeroplan? Čemu naj zro piloti noč in dan smrti v oči, ko imajo vendar na razpolago udobnejšo in varnejšo pot. Junkersovi piloti niso prišli tako daleč, da bi imeli priključno dokazati, da morejo njihova letala preleteti ocean v vzhodno-zapadni smeri. Njihov načrt je postal prezgodaj žrtev neugodnega vremena. Morda je celo dobro, da se je več znamenitih letalcev ponesrečilo, kajti njihova smrt je dala problemu preoceanskih poletov čisto drugo smer. Dočim so doslej o poletih iz Evrope v Ameriko, pa tudi v nasprotni smeri, sploh ni razpravljalo iz drugega vidika, kakor s stališča senzacija, se je letalski svet zdaj stregnil in začel razmišljati, kakšnega praktičnega pomena bi mogli biti riskantni preoceanski poleti.

Nobenemu pametnemu letalcu ne pride na misel leteti nad celino s hidroplanom. Hidroplan je samo za polet nad morjem. Prav tako nespametno je leteti nad morjem z aeroplanom. Za prekomorske polete je samo hidroplan, ki lahko na morju pristane in zopet starta. O tem se je svet prepričal povodom tragične smrti francoskih letalcev Nungesserja in Collija. Njun polet je bil z objektivnega stališča velika smrtnonevarna pustolovščina. V isto kategorijo spada tudi Lindberghov polet, ki se je slučajno posrečil. Ta polet je bil poskus, ki pa ni imel, niti ni mogel imeti za cilj dokazati, da je reden zračni promet preko oceana mogoč. Mirno lahko rečemo, da preoceanski poleti brez presledka niso potrebni niti koristni. Sredi oceana, skoraj na polovici morske poti leže Azori. To je najidealnejši kraj, kjer se lahko aeroplani med poletom iz Evrope v Ameriko ali v nasprotni smeri ustavljajo. S tem preoceanski polet ne izgubi svojega praktičnega pomena, z druge strani se pa fizični in duševni napor letalcev najmanj za polovico zmanjša.

Morda bi utegnili kdo ugovarjati, da se tudi parniki med vožnjo po oceanu ne ustavljajo. To je res, toda ta primera je zelo slaba. Parnik lahko vzame s seboj toliko premoga, da se mu ni treba ustavljati. Pri aeroplanu je stvar drugačija. Za preoceanski polet je treba toliko bencina, da je celo največje letalo že z bencinom preobteženo. V tem pogledu ima parnik veliko prednost pred letalom. Druga prednost parnika je v tem, da se ne potopi, ako odpove motor, dočim je letalo navazano izključno na motor. Vsak najmanjši defekt zadostuje, da se mora letalec spustiti. Defekti v motorju so nevarni že nad celino, kaj šele nad morjem, kjer letalec nima nobenega upanja na rešitev, zlasti če leti z aeroplanom. Pri letalu mora motor celo letalo nositi in gnati naprej dočim nosi parnik vodo tako, da je funkcija stroja imejena samo na pogon. Preoceanski poleti brez pristanka so odveč, zato ker so iz gospodarskega vidika absurdni. Na svetu ni nobenega vlaka, ki bi prevozil kontinent, ne da bi se ustavil. Prav tako ni nobenega parnika, ki bi plul brez pristanka iz Hamburga do Tokija ali iz Londona do Montevidea. Vlak, ki bi hotel prevoziti progo Pariz—Vladivostok, ne da bi se ustavil, bi moral vzeti s seboj tako množico goriva, da bi se promet ne rentiral.

Zračni promet preko oceana mora biti varen, obenem se pa mora tudi gospodarsko rentirati. Pri preoceanskih poletih brez pristanka je treba vzeti s seboj toliko bencina, da se prostor za potnike ali pošto reducira na minimum. Tak polet se nikakor ne more rentirati. Ako hočemo, da se bodo preoceanski poleti rentirali, jih je treba razdeliti na več etap. V tem primeru zadostuje letalcu toliko bencina, da prileti do prve etape kjer lahko zaloge popolni. Recimo, da starta letalo v Hamburgu. Njegov cilj je Newyork. Prva etapa bi bila Hamburg—Lisabon, druga Lisabon—Azori, tretja Azori—St. Johns (Nova Fundlandija), četrta in zadnja St. Johns—Newyork. Taki poleti bi bili varni, obenem bi se pa rentirali, ker bi lahko letala prevažala potnike in pošto.

Tudi Rim ni bil zgrajen v enem dnevu in vendar vodijo vsa pota tja. Zračna pot iz Evrope v Ameriko bi se lahko razdelila tudi drugače. Letalec bi lahko letel preko Nove Fundlandije in Novih Bermud. Ta proga znaša okrog 3300 km in zato je jasno, da jo je treba razdeliti v etape. Ker bi se vršil zračni promet s hidroplani, bi ne bilo treba graditi posebnih letališč. S tem bi se stroški za preoceanski zračni promet znatno znižali. Na Azorih in na Bermudih bi morale biti velike zaloge bencina in olja, kakor tudi delavnice, v katerih bi popravljali motorje. Glavni pomen preoceanskih poletov je v hitrosti letala, ki znatno prekaša hitrost parnika.

Grozen zločin

V malem kraju Simonov v Voliniji je bil te dni odkrit grozen zločin, kakršnega pač še ne pomni kriminalna kronika Poljske in je bil mogoč samo za časa proslule španske inkvizicije. Tamošnji vaški župan je osumil štiri seljake tatvine, jih stavil na odgovor in jih na lastno pest, nekako po boljševiskem vzorcu obsodil na smrt. Osumljeni seljake so ponoči zvezane odpeljali na pravoslavno pokopališče, kjer je bil izkopan skupen grob. Nesrečneže so zvezane vrgli v jamo in pokopali žive. Strašnemu prizoru je prisostvovala vsa vas, toda nihče ni imel usmiljenja z nesrečniki. Čijih krivda ni bila niti dokazana.

Toda nič ni tako skrito, da bi ne bilo očitno. Za strahovito justifikacijo je izvedela tudi policija v Rovnu. Na ukaz državnega pravdnika je bila odredjena ekshumacija trupel, katere so bila najdena v groznem položaju, kar dokazuje, da so nesrečneži bili obupen smrtni boj. Dični župan in več vaščanov je bilo aretiranih.

Neprijeten doživljaj

Mravlje so neprijeten gost. To je izkusil že marsikdo, ki je nehoti sedel na mravljišče, toda doživljaj nekega francoskega seljaka spada že med kroniko in je vreden, da ga zabeležimo.

Seljak, doma iz Saint Opportuna v zapadni Franciji, je imel opravka v bližnjem letovišču. Na povratku se mu je pa primeril neljub godeček. Na neki postaji je namreč moral izstopiti in čakal je na drug vlak. Zato je legel v travo in si malo oddahnil. Šele, ko je zopet sedel v kupeju, je nesrečnež zapazil, da je najbrž sedel na mravljišče, kajti po vsem životu ga je srbelo in opazil je, da se mravlje trumoma sprehajajo po njem. Zona je ga spreletela, toda ker je bil v kupeju popolnoma sam, mu je naglo šinila rešilna misel v glavo. Neženirano je sleklet hlače in spodnje hlače, ju pomolil skozi okno in ju hotel otresti. Toda nesreča nikoli ne pride sama. Ker hlače

ni držal dobro, mu jih je veter odpihal. Zalostno je zrl presenečeni seljak za svojimi hlačami.

Najhuje ga je še čakalo. Na prihodnji postaji so vstopile v kupe tri žene in ko so zagledale seljaka, ki je v sami kušnji skakal kakor obseden ter preganjal mravlje, so zagnale huronski krik in vik, ki je seveda takoj privabil železniške uslužbence. Kljub vsem protestom so pograbil nesrečneža in ga zvezali, trdno uverjeni, da imajo opravka z blaznežem. Odvedli so ga na postajo in tu jim je ubogi seljak po dolgem trudu in naporu raztolmačil svoj neprijetni doživljaj. Odprtel se je s prihodnjim vlakom, na sebi pa je imel hlače gospoda postajnega načelnika.

Visokošolke se ne može

Oxfordska univerza izdaja vsako leto brošuro »Oxford Union Year Book«, v kateri so objavljena imena vseh slušateljic od leta 1920. V letošnji brošuri je med drugim tudi zanimiva ugotovitev, da se je izmed 1000 slušateljic, ki so posele tekom zadnjih sedmih let oxfordsko univerzo, poročilo samo 50. V seznamu slušateljic so imena teh redkih izjem natisnjena z debelimi črkami.

Uredništvo »Sunday Expressa« je poslalo posebnega poročevalca k odličnim Angležinjam, da bi jih vprašal, zakaj se po njihovem mnenju študirane ženske ne može. Profesorica zemljepisja na univerzi v Londonu je odgovorila:

—Študiranje ženske se ne omože zato, ker se jim zde moški manj vredni in ker se jih moški boje. Vsaka študirana ženska se zaveda, da ji zakonsko življenje razen doma in deca ne more ničesar nuditi. Naobražena ženska kmalu spozna vse slabe strani svojega moža in zato tak zakon ne more biti srečen. Noben moški ne ljubi ženske, ki ga predobro razume.

Neka druga dama je odgovorila: »Čudim se, da je med ženskami s fakultetno izobrazbo tako malo omejenih. To je tem bolj čudno, ker prežive študentke svoja mlada leta večinoma med študenti in imajo torej najlepšo priliko, da si izbere ženina.

Ameriške izgube v svetovni vojni

Vojni departament v Washingtonu je te dni objavil točno statistiko človeških izgub, ki jih je imela Amerika med svetovno vojno. Statistika navaja, da je padlo na francoski fronti ter v pomorskih bitkah 77.771 Američanov. Identiteta teh je bila ugotovljena v 99,9 odstotkih. Na francoskem bojišču je bilo odkritih in ugotovljenih 77.701 ameriških grobov. V Ameriko je bilo prepeljanih 46.294 trupel, 30.812 jih je ostalo v Evropi, a 605 Američanov je bilo pokopanih v raznih drugih krajih Evrope.

Iz tega sledi, da so bile ameriške izgube v primeri s francoskimi, nemškimi ali avstrijskimi neznatne, kajti te tri države so izgubile okoli 10 milijonov mož. V primeri s svojim prebivalstvom pa je krvava žetev poleg Srbije najbolj prizadela Rumunijo, kajti zadnja nedavno objavljena statistika dokazuje, da je Rumunija izgubila v vojni okoli 500.000 mož.

Zmaj s sedmimi glavami

Danski dnevniki »Frem« pričbujejo reminiscenco o slavnem dansko-norveškem viceadmiralu Tordenskjöldu, ki ga narodne pesmi še dandanašnji opevajo. Mož je bil slaven poveljnik morarice, obenem pa pravi don Quichot. Nekoč se je spoprijel s švedsko fregato, ki se ji je približal in izjavil kapitanu, da se uda, ker nima več smodnika, da se pa vrne, čim popolni zaloge streliva. Po tej izjavi mu je segel kapitan švedske fregate v roko in posadka je zaklicala »Hural«.

Ta junak narodnih pesmi je storil

— Popolno maščevanje!
— Skoraj popolno.
— In ničesar mi nisi povedal.
— Našel sem utcho na terasi istega hotela, kjer sva stanovala.
— S tisto prodajalko cigaret?
— Da.
(Kolobar dima.)
(Kolobar dima.)
— A pozneje? Tekom nadaljnjih let?
— Pozneje sem pozabil. Bil sem vzvišen nad življenjem. Tudi srečen sem bil. Toda često sem čutil, da ne morem najti primernege tona.
— Jaz sem bila srečna.
— Vem. Toda nadaljevala si lagati, ne da bi se prav zavedala.
— Ne bi rekla.
— Prvič, vztrajala si na svoji polovičarski resnici o N... Drugič, ljubila si Z...
— Morda, toda samo nevede.
— Saj sem ti rekel.
— Toda tudi tako sem bila srečna s teboj.
— Srečna! Tudi jaz sem pravkar dejal, da sem bil srečen. Toda vprašati se morava, dajli celo v tem hipu ne laževa.
— Grozen človek si, mili moj. Rada bi vedela vse, vsaj zdaj, ko je najine ljubezni konec.
— Nul!
— Dam ti dober zgled iskrenosti, čeprav bo tebe ali mene bolelo. Moj globlji jaz mi pravi, da tudi zdaj pretira-

žalosten konec. Napotil se je v tujino, kjer je srečal v neki družbi v Hannoveru švedskega polkovnika Stael von Holsteina, ki je vabil k sebi radovedneže, katerim je kazal nagačenega zmaja s sedmimi glavami. To je bila vaba, s katero je polkovnik zbiral okrog sebe takratno elito, da jo je lahko pri kartah obigral. Tordenskjöld je zabrusil polkovniku v obraz, da je ta način kvartanja nedostojen in prišlo je do konflikta. Stael se je vedel tako, da je Tordenskjöld odklonil dvoboja. Toda nemški polkovnik Münchhausen ga je prepričal, da zahteva čast, da se s sleparjem bije. Kot sekundant je nastopil nemški polkovnik tako izdajalsko, da je bil Tordenskjöld ubit.

Usodni zmaj je bil pozneje spravljen v muzeju v Hamburgu. Danski kralj je ponujal zanj 30.000 dolarjev. Čez nekaj let so pa naravoslovci ugotovili, da so glave in tace od podlaščice in da je gadja koža na telesu in repu nalepljena. S tem je izgubilo strahilo svojo vrednost in nihče več se ni zmenil zanj. Zanimivo je, da je podedoval Stael ta nestvor po maršalu Königsmarku. Zmaja so odnesli pred davnimi leti iz neke praške cerkve, kjer je predstavljal cerkveno relikvijo.

Posledice verske blaznosti

Na Moravskem so našli zadnje čase po vrsti štiri žrtve neznanega čestilca krvave indijske boginje Kali. Dve žrtvi sta bili mrtvi, dvema se je pa posrečilo v zadnjem hipu rešiti si življenje. Vsi zločini so bili izvršeni na enak način. Zločinec je prežal v gozdu ali gostem grmovju na svoje žrtve in čim je prišel kdo mimo, je skočil nanj, mu vrgel okoli vratu vrv ter ga potegnil k sebi. Nato ga je z nožem večkrat zabodel in pobral vse, kar je našel pri njem.

Prva žrtve je bilo 23letna služkinja Šafarikova, druga pa 15letni Karol Bartolomej. Dve žrtvi, delavca Valeka in gozdarja Hodolka, je zločinec v nekem gozdu že davil, pa sta mu v zadnjem hipu ušla. Orožniki so preiskali vso okolico, toda o zločincu ni bilo duha ne sluha. Končno so ga izsledili v osebi nekega Norberta Matoška. Ležal je v zasadi z vrvoj v rokah in čakal na novo žrtve. To je bil najboljši dokaz da ima on na vesti obe žrtvi. Spočetka je Matošek vse tajil, končno je pa priznal, da je res umoril Šafarikovo in Bartolomeja. Oblasti domnevajo, da gre za versko blaznega perverzneža, ki je čital neke o čestilcih krvave indijske boginje Kali. To je verska sekta, ki ima v svojem programu ubijanje ljudi.

Letalske zanimivosti

Berlinski listi poročajo, da se je znan nemški letalec Koennecke odpovedal preoceanskemu poletu. Pač pa se bavi z novim načrtom. Izvesti uamerava polet proti vzhodu in doseči San Francisco v smeri preko Tihega oceana. Koennecke je te dni prispel v Berlin, kjer se bo dogovoril z mero-dajnimi faktorji v svrhu poleta ter izvedel vse predpriprave za start. V služaju neugodnega vremena spremeni Koennecke svoj načrt v toliko, da bo namesto preoceanskega poleta v Ameriko izvedel propagandni polet po Evropi in Aziji. Polet bo v etapah, in sicer: Črno morje—Mala Azija—Bavla, Kalkuta, Hongkong, Japonska, Sibirija in preko Rusije nazaj. Celokupna proga znaša 22.000 do 25.000 km.

Iz Dublina je včeraj startal kapetan Macintock v spremstvu poveljnika Fitz Maurica k preoceanskemu poletu v Newyork. Njuno letalo nosi pomorni naslov »Princess Xenia«, je tipa Fokker in opremljeno z motorjem 510 konjskih sil. S seboj vozi 700 galon bencina in olja. Oba letalca se nista strasila katastrof, ki so pretekli teden zadele preoceanske letalce in sta startala kljub svarilom meteoroloških postaj, ki so javile neugodno vreme.

Izpred sodišča

BETKINO NOČEVANJE.

Po Trubarjevem parku je šetala zlatolasa Betka in sanjarija. Med drevjem je stal resni mož Primož Trubar, gledal zamisljeno svoje prižnice proti beli ljubljani, obliže mu je sijalo v mesečini in Betki se je zadelo, da se strogemu pridigarju hipoma zamaje brada in da se usuje iz njegovih ust moralna pridiga na ubogo izgubljenko.

Tedaj je prikorakal po aleji mladi zidar Gregor, vihal svoje ozke brčice, gledal v baldahin drevja nad seboj in naenkrat obstal pred Betkino klipico.

Prisedi, fant, vedela sem, da prideš, čakala te je moja duša. Pogled staveca na prižnici, bojim se ga, odpelji me iz te samote v svoj prijazni stan, — je mlo zaprosila Betka.

Gregor se je popraskal za ušesi, se poradno nasmehnil in dejal: — Ne vem, kaj bi rekla debela vdova, pri kateri stanujem, če bi pripeljal v svojo sobo prijazno družico. Krepostna je in vem, da bi te zapodila z nje, nima smeje, topel avgustov večer je noč, ljubiva se in pozabiva na vse skrbi in težave tega sveta.

O, Betka, vedel sem, da te še vidim nočjo, — se je ta hip oglašal kavalir Rudolf, ki zna delati lepe lakaste čevlje in živigati v dva čepa.

Gregor je začuden opazil, da se je Betka od njega odmaknila, se prijazno nasmehnila Rudolfu in mu pokazala z roko prostor kraj sebe. — Le sem kaj k meni, lepi kavalir, ali me povabiš nočjo na pir, kdaj mi napravíš lepe šabi čizme, ki si mi jih že pred 14 dnevi obljubil, ko sem pisala s teboj in skoro raztrgala par novih čevljev?

Čizmece dobiš, predno se spet z menoj zavrtiš, a nočjo bova pivovala in v mesečini sanjala, je šepetal zaljubljeni Rudolf.

Da, sanjala, a ne vidva, temveč midva, — se je oglašil novi prišlec klepar Zolna, ki je bil velik in euh fant, a sredi obraza mu je še sumljivo cvetel nos in oznanjal radovednemu svetu, da je Zolna pravi pobratim alkohola.

O ti Zolna, žolnasta, da me baš nočjo presenečiš, je zagostolela Betka, zdaj nam pa ne bo dolčas, ko smo kar štirje, le malo pomenimo se in se složno dogovorimo, saj vas imam vse rada.

Ti bom že pokazal, kar vse rada imeti, se je oglašil globok bas izza drevja, in preplašena Betka je bila prav za trdno prepričana, da se je res oglašil sam Primož Trubar s svojega visokega piedestala. Plašno je kriknila in si zakrila obraz z rokami.

Tedaj je pristopil mož, ki je napravil tako zmedo. Betka je spoznala stražnika in se še bolj prestrašila.

I, gospod, kaj pa vi tako pozno tu delate, saj nisem kakšna uzmoviška, da me zasledujete?

Z menoj boš morala, Betka, usojeno ti je tako, čeprav si nedolžna pitka; vidiš, dober človek sem, zato ti preskrbim gnezdece, kjer boš nemoteno počivala dobro zastražena, da ne bodo letali okoli tebe drugi pičli in te vabili na prepovedano svobodno svatovanje.

In odšla je Betka s stražnikom, v njenem novem domu ji je tako všeč, da bo ostala kar 14 dni, za kar ji je dal dovoljenje sam okrajni sodnik, ki dobro ve, kako se taki reči streže.

VRNJENA BALA.

V ljubljanski okolici živetari kmet Miha, ki je precej čudaški možakar. Pred leti se je oženil, dobil je mlado, čvrsto Lenko, pošteno doto ter precejšnjo balo. Lenka in Miha se pa nista razumela. Otrok ni bilo. Ker sta tiščala vsak na svojo stran, sta si naposled rekla: »Zbogom!« in odšla vsak-sebi.

Miha si je mel roke, misleč, da bo dola in bala kar njemu ostala, saj je odšla Lenka domov k staršem.

Pa se je Miha pošteno zmotil. Vajeti je vzel v roke Lenkin advokat in Miha je sprevidel, da se bo treba poravnati ali pa priženjeni delež vrniti. V svojem kozolcu je imel Miha lepe pšenične snopce, ki si jih je zaželela njegova ločena žena. Dejala je svojima bratoma Matežu in Andreju: »Tudi moj znoj je v tem žitu, tudi jaz sem delala in se trudila, da je moj pridelal to snopce. Pojdita z vozom in vzemita mu iz kozolca nekaj snopca, da ne bom zastojal jedla tu pri vas kruha, dočim moj mož živi od mojih žuljev.«

Matež in Andrej sta res šla in naložila iz Mihovega kozolca voz snopca ter ga pripeljala na svoj dom. Miha je opazil, da je zmanjkalo snopca, hitel je k orožnikom in zadevo ovadil. Ko sta se Lenkina brata morala zagovarjati, sta dejala sodniku, da eta nedolžna, da sta storila vse samo po želji svoje sestre Lenke, Mihove žene, ki je istakotako gospodinja na Mihovi domačiji, kot njen mož gospodar, in ima do pšenice tudi svojo pravico. Oba fanta je sodnik opustil vsake krivde in kazni.

že govoriva o teh rečeh, ti povem vse. Nikoli v življenju te nisem ljubil. In še več ti povem. Nikoli te ne bom ljubil. V meni je nekaj neupogljivega, kar se ne da oddati, kar ostane vedno moje: neko trdo jedro, do katerega nihče ne more.

— Tvoj globlji jaz!
(Dim, dim.)
— Ubogi prijatelj
— In ti si mi podobna!

— ...
— Da, podobna si mi. Tudi ti nisi nikogar ljubila. Kar poglej pogumno v svojo dušo!

— Mar ni res? Povej!
— Morda. Toda čemu te otožne oči? Tudi ti ...

— Zato, ker si ti edina ženska, o kateri sem mislil, da bi jo mogel ljubiti.

— Ali si o tem prepričan? Kaj pa pravi tvoj globlji jaz? Vprašaj ga! (Dim.)

— Kaj pravi?
— Pravi, da zopet pretiravam. To je grozno.

— Vidiš, da niti zdaj ne moreva bitt povsem iskrena.

— Uboga prijateljica, odpusti mi. To je grozno.

(Dim, dim, dim.)
— Da ...

— Kaj, ko bi spremenila pogovor?
— Hočeš še eno cigareto?
— Ali pa steklenico toskanca?

A. Soffici:

Pogovor

...Nada!
— Da! ...

Sedela je na svojih kolenih kakor v onih divnih trenutkih, ko sva bila iz polne čaše ljubavne opojnosti. Kadila sva cigarete in kramljala o najini bivši ljubezni, ki se je spremenila zdaj v prijateljstvo.

— Da ... Popolna iskrenost v ljubezni bi bila res nevarna. Menda sploh ni mogoča. Reči ali napisati vse to, kar čutimo ali kar smo čutili, bi pomenilo pogaziti plamen strasti.

— Zalostno je, če je res, kar trdiš.

— Da, žalostno ... Tako n. pr. ti lahko šele zdaj povem nekatere reči, o katerih prej nisem mogel govoriti, ako nisem hotel riskirati, da te izgubim.

(Kolobar cigaretnega dima.)

— Ne rečem, da bi ti bil lagal. Ljubil sem te. Toda čutil sem v sebi neki globlji jaz, ki me je neprestano opazoval in se mi rogal v trenutkih najsilnejše opojnosti. »Glej, kako pretiravaš,« — mi je šepetal, — »pretiravaš!«

(Nov kolobar dima.)

— In povem ti še: zavest, da sem imel na jeziku vedno več besed nego je bilo treba, mi je bila vedno do skrajnosti mučna. Često sem se vprašal, kako kruto sem kaznovan, da ne morem najti primernege tona. Najti primeren ton! Živeti v popolni harmoniji s svojo notranjostjo. To bi bilo čudno. Toda

napram tebi nisem našel pravega tona. Ali si čutila to?

— Včasih.
— Kaj pa ti, si govorila v pravem tonu?

— Skoraj vedno. Vsaj zdlo se mi je tako. Sicer pa mislim, da me ženske nimamo globljega jaza, o katerem si govoril in ki se upira ljubezni. Če ljubimo, ljubimo iskreno. Oddajamo se vse in ne razmišljujemo o svoji duševni razdvojenosti.

— To je mogoče. Toda tudi ti si včasih lagala.

— Majčkeno.

— Vidiš, toda take polovičarske laži lahko vse uničijo.

— ...

— Da. Ko sem prispel n. pr. za teboj v N... po tolikih ljubavnih pismih s tvoje in moje strani, ves iz sebe od skritih nad in bojazni, si mi povedala samo pol resnice. Se-li spominjaš, kako si mi pravila, da ti je neki Z... v moji odsotnosti na vrtu ukradel poljub? Da, samo pol resnice si mi povedala. Pozneje sem to razumel.

— In tako je začela moja ljubezna umirati prej, predno se je sploh v celoti porodila.

— Tega mi nisi povedal.

— Ne, nisem ti povedal. Zakaj? Kdo ve? Morda se je oglašil ponos ali domišljavost. Bolje bi bilo, da sem takrat odšel. Vse bi bilo končano. Pa sem ostal in najino razmerje se je nadaljevalo. Nekaj dni pozneje se je to kruto maščevalo. Tako je pač življenje.

Ing. agr. Benedikt Wenko, Maribor

Organizacija kmetijske službe

Gg. R. in Wernig nadalje poudarjata neudomestljivost okrajnih ekonomov pri sestavljanju kmetijske statistike. V tem vprašanju sem docela nasprotnega mnenja. Statistika se je vodila, se vodi in se bo vodila pri nas in drugod brez ekonomov. Nihče ne more trditi, da je n. pr. živinsko štetje v Nemčiji, ki se vrši vsakihi deset let po inteligentnih strokovnjakih od hiše do hiše manj zanesljivo kakor naša, katero adira okrajni ekonom, ko prejme vsako leto poročila občin, katere zopet bazirajo na cenilni sposobnosti občinskih tajnikov. To ni strokovno delo! Pač pa ima g. Wernig prav, ko na drugem mestu pravi, da je preveč splošnih, pisarniških poslov. Kmetijske strokovnjake rešite statistike, tombole in vseh nepotrebnih poročil. Naj se posvetijo stroki in ne pisarniškim in računskim poslom.

G. R. naglašja, da za sistem specializacije je najbolj govori sedanja uredba visokošolskega študija, ki proizvaja manjše specialiste. Sam se prištevam med mlajše absolvente, pa ne morem trditi, da bi kaj takega opazil. Visoka šola daje danes dobro naravnano in biološko podlago, kolikor koli teoretičnega znanja v vseh glavnih kmetijskih panogah pa še nekaj pojmov v pomembnih predmetih. Specializacij ne proizvaja. Absolvent, ki se namerava posvetiti kakšni specialni panogi, rabi poleg prakse tudi še zelo veliko teorije, katere ni v dovoljni meri prinesel iz šole.

Gg. Wernig in Sustić vprašata, zakaj se zahtevam specialiste, ko pa sam priznam, da se je večina ekonomov itak že specializirala za eno ali drugo panogo. Odgovor: Dejstvo sem navedel, da dokazuje možnost prehoda od sedanjega sistema ekonomov na novi sistem specializacije. Če in dokler pa ostane sistem ekonomov, je specializiranje teh strokovnjakov namenu njih službe navadno naravnost škodljivo. Ekonom, ki se specializira za eno panogo, nehoti ali tudi hote zanemara vse druge. Sicer se je res prav tako tudi štati, da bi skušali specialisti pospeševati svojo stroko enostransko, toda imeli bodo protitež v specializaciji za druge stroke. Ekonom-specialist pa zanemara ostale, pospeševanja potrebne panoge, ne da bi se za te osrečile panoge zavzemali drugi. Priznam izjeme: V zelo goatih krajih živi ljudstvo od lesa in živine. Poleg živinoreje stopijo ostale kmetijske stroke docela v ozadje. Tam bo seveda ekonom, ki se specializira za eno stroko, za živinorejo, mož na svojem mestu. Tak strokovnjak pa tudi ni več ekonom v smislu univerzalneženja, ampak on je pravzaprav že potovni učitelj za živinorejo, ki pa ima to ugodnost, da s svojo strokovno specializacijo še družni krajevno specializacijo. Toda to so izjemni slučajji! Vse eno je interesantno ugotoviti, da je g. Sustić, ki teoretično tako vneto zgovarja sistem ekonomov, s svojim uspešnim delovanjem praktično le afirmiral tezo o specializaciji.

Vprašam ga pa, ali bi lahko isto ustvaril n. pr. v ljubljanskem okraju, če svoje moči enakomerno posveti vsem štirim glavnim panogam tamkajšnjega kmetovanja? In takih okrajev je več, kakor goratih z enostranskim prevladovanjem živinoreje. Mnenje g. Sustića, da je vinogradništvo z ozirom na celoto kmetijstva manj važna kultura, moram vsaj za mariborsko oblast odkloniti. Tudi hmeljarstvo je v takem razmahu, da bo kmalu šlo med glavne panoge, če se razvija s sedanjo hitrostjo le še eno ali dve leti. V obojkem okraju je že danes največja kmetijska panoga. V par drugih okrajev pa spada poleg drugih panog tudi hmeljarstvo med glavne panoge. Že danes nujno potrebujemo strokovno moč. Kar se pa vinogradništva tiče, ugotavljam, da zavzema v polovici (7 vseh okrajev (14) mariborske oblasti več kot 5 odstotkov vseh kmetijsko uporabljene zemljiš. Lajku ta številka sicer ne bo imponirala. Če pa pomislimo, da je vinogradništvo neprimerno bolj intenzivna kultura, kakor vse druge, bomo priznali, da spada v vseh teh 7 okrajev med najvaž-

nejše kmetijske panoge. Ekonom je mora dobro obvladati. Le glejmo! Okraja Celje in Čakovec imata 5 odst., Maribor deseti breg 6 odst., Ptuj in Ljutomer po 7 odst., Smarje 12 odst. In Maribor levi breg celo 14 odstotkov vinogradov. V vseh teh okrajih je pa prav tako važna tudi živinoreja, je pa prav tako važna poljedelstvo in je važna sadjarstvo! Okrajni ekonom bi moral biti v vseh teh 4 glavnih panogah dobro izvešan. Je to mogoče? Vprašam javno, naj se zglasti, ki si upa prevzeti ekonomat, n. pr. za ljubljanski okraj, in to mesto glede vseh panog povsem izpolniti!

G. Sustić meni, da sadjarstvo pri nas ni visoko razvito. V tem pogledu si ne usojam pravice soditi. Besedo prepustim g. prof. Priolu kot strokovnjaku. Citiral sem le njegove besede.

G. Wernig zelo obširno dokazuje, da mora živeti strokovnjak med ljudstvom (ekonom), ne pa v centrali (specialist). Kar se tiče centralce, sem že gori omenil, da me g. Wernig ne razume. Potovni učitelj bo do stanovali tam, kjer bo za njih delovanje najugodnejše. Za mariborsko oblast n. pr. v Mariboru, Celju in Ormožu, torej v nobeni centrali. Trditi, da živi ekonom med kmečkim ljudstvom, se lepo sliši, pa ni res. Živim tam, kjer stanujem, kjer spim, kjer redno jem itd. Okrajni ekonom v Mariboru, Ptuj ali v Laškem je prav tako v gostilni, čita svoje časopise prav tako v kavarni in stanuje prav tako med meščani kakor bodoči potovni učitelj v Ormožu. Celju ali Mariboru. V tem pogledu ni razlike! Niti ekonom niti potovni učitelj ne živi med kmečkim ljudstvom, tega tudi nihče ne zahteva. Treba pa je, da tako eden kakor drugi čim bolj deluje med ljudstvom. Tu pa je potovni učitelj še na boljšem, ker ni toliko vezan na uradne pisarje, kakor okrajni ekonom kot referent na glavarstvu.

To je moje stališče z ozirom na to, kar navajajo gg. v svojih odgovorih na moj članek. Narodni dnevnik je pred kratkim objavil serijo nadaljnjih člankov, ki pa niso iznesli novih misli, razen nepotrebnih in neumestne debate o šolski kvalifikaciji.

Ker zavzame razprava o vprašanju ekonom-vseznalca ali potovni učitelj-specialist že večji obseg, naj se na kratko dotaknem še nekaterih sporednih vprašanj, ki so bila načeta, čeprav ne spadajo neposredno k predmetu. Poleg glavnih vzrokov nedovoljne uspešnosti sedanjega delovanja strokovnjakov, to je mizerna plača, nezadostna materialna sredstva za udeleževanje med narodom in (po mojem mnenju) neprimerna sedanja podoba poslov se navajajo še drugi vzroki. Tako navajata i. g. Wernig i. g. Sustić škodljivost neprostovoljnih premetstev iz okraja v okraj. Sočasnost! Kdor količkar pozna podrobno delo kmetijstva v vseh panogah, ve, da je vse delo tesno spojeno z oboje strokovnjaka. Zdi se mi, da ni druge stroke v javni službi, kjer bi bila premetstev tako škodljiva kakor kmetijska. Razpravljati o tem pa je le bolj teoretičnega pomena. V zadnjih letih nisem doznal za noben slučaj neprostovoljne premetstev okrajnega ekonomu, vsaj v mariborski oblasti. V tem pogledu pač ni pričakovati spremembe!

Na zelo kočljivo polje se podá g. Sustić, če sproži vprašanje političnega udeleževanja kmetijskih strokovnjakov. Pravi: »Mnogim političnim faktorjem na deželi ne gre v glavo, da se ekonom ne sme niti najmanj udeleževati tudi politično, ker so drugače strokovni uspehi med našim politično zbežanim ljudstvom izključeni. Ekonom, ki se politično ne udeležuje, se ravno s tem lahko tiho zameri na vse strani, ker po nazorih nekaterih političnih prenapetih je vsepovedno glavno — politika, šele daleč za to naj pride gospodarsko delo.« Na videz to vprašanje sploh nima zveze z našo razpravo. Vendar pa je resnica, da ni noben javni namestnik tako zelo navezan na zaupanje najsišjih slojev kmečkega ljudstva, kakor

kmetijski strokovnjak. Preprosto ljudstvo težko loči strokovnjaka od politike, če sta oboje v eni osebi. Za uspeh njegovega udeleževanja je torej želeli, da si to zaupanje ljudstva ohrani. Mislilim, da bo to najlažje, če bo v javnosti nastopil vedno le kot strokovnjak in nikdar kot politik. Toda o tem so mneneja gotovo zelo deljena. Saj tudi ne gre kmetijskemu strokovnjaku političnega udeleževanja zabraniti, če si ga želi. To bi nasprotovale modernim nazorom o demokraciji. Za stroko kot tako je pa le najbolj koristno, če je strokovnjak čim manj politik.

Zaključek.

Za svojo osebo vztrajam mimo vseh nasprotnih mnenj na stališču, da nam je tre-

ba za vsako naših štirih glavnih kmetijskih panog par teoretično in praktično dobro izvešanih potovni učiteljev. Okrajnih ekonomov ne rabimo! Grem celo dlje! Za nekatere posebno važne specialne grane bi rabili še posebno važne specialiste, n. pr. v mariborski oblasti za hmeljarstvo, v obeh oblastih za mlekarstvo in za obe oblasti skupaj za konjerejo. Toda to so podrobnosti!

Potrebno pa je, da se vprašanje do kraja razčisti. V to bi pa najbolj služila od g. Sustića Sustića predlagana anketa. Ob priliki letošnjega obnega zbor kmetijskih strokovnjakov v Celju bi bila lepa prilika za to.

Sličice iz življenja v Trstu

Fašistovski »narodno gospodarstvo«. — O kavarnah in listih. Trst ne sme biti najdražje mesto v Italiji. — Večni avstrijskanti.

m. n. — V Trstu, 14. sept.

Ali jih v resnici ni mogoče razumeti teh fašistovskih »narodnih gospodarstev« in njihovega prisilnega zniževanja cen na podlagi tako imenovane »revalorizacije lire«, ki se prav nikjer ne pozna nič.

Kako so zniževali cene gostilnam, sem že poročal. Tako namreč, da so bile višje kot so bile prej in so jih morali potem popravljati. Sedaj so se spravili na kavarne in bare in razpravljajo celo o vprašanju, ali so kavarne in bare sploh potrebni ali ne. Tržačani jim seveda odgovarja, da kavarne pač potrebne, dočim pa so bari pač tako, tako, in če bi jih ne bilo, bi tudi ne bilo škode, kakor je ni bilo, ko jih ni bilo, tedaj namreč, ko Lahov se ni bilo v Trstu. Za kavarne pa je Tržačan navdušen, pa naj bo v poletnem ali zimskem času, zlasti pa pozimi, ker navadno nima peči doma in se v kavarni, čitajoč liste, lepo ogreva. Seveda pa zato tudi kavarjari vključ vse »revalorizacije lire« nožejo znižati cen, češ, ker imajo toliko stroškov z listi, da bi ne mogli izhajati, če bi ne imeli nekoliko višjih cen, kakor so po kavarnah v drugih italijanskih mestih, kjer ni nič listov na razpolago gostom. S fašistovski »narodno gospodarstvo« strani se ugovarja, da so listi v kavarni popolnoma nepotrebni, da naj si jih tisti, ki jih hoče čitati, kupi sam, češ, zakaj bi se tudi v tem pogledu Trst ne izenačil z ostalo Italijo. Domači italijanski listi torej sploh ni treba v kavarni; tuje liste pa naj imajo samo tiste kavarne, v katere zahajajo tuji, ilustrirani in modne liste pa samo tiste, kamor zahajajo ženske.

Fašistovski »narodni gospodarji« so pač renjilčki in ne morejo razumeti, kako mora Tržačan čutiti tako veliko potrebo čitanja. Za takega renjilčaka fašistovski gospodarji vendarne zadostuje »Il Popolo di Trieste«, če sploh kaj čita; kako naj potem razume, da Tržačan ne sega samo po domačih tržaških listih, temveč poleg še drugih večjih italijanskih listov tudi po inozemskih, nemških, francoskih, angleških, in če količkar zna kak slovenski jezik, tudi po slovenskih listih. Oni tam doli, ki predvsem le reškokodaj znajo poleg italijanske še kak drug jezik, seveda ne čutijo te potrebe in še tem manj, ker v njih ni onega iskanja po nečem, kar išče Tržačan zlasti po tujih listih, namreč po — resnici, ki je v italijanskih, vseh v istem režimskem smislu piščih listih ni, zlasti pa ne o položaju Italije napram ostalemu svetu, o njenem notranjem položaju in o sodbi, ki jo ima zunanji svet o vsem tem, a prav posebno o sedanjem režimu. Če hoče kdo danes vedeti, kaj se dogaja v Italiji, ne sme iskati poročil v italijanskih fašistovskih listih, ki zamlajujejo vse, kar bi tudi le od daleč moglo zasenčevati slavo fašistovskega režima, temveč mora segati po inozemskih listih, v kolikor so mu pač pristopni vključ dvakratni fašistovski cenzuri. Zato pa tudi vidite po vseh tržaških kavarnah skoraj več tujih kot domačih listov in le redkokdaj boste našli Tržačana, ki bi čital v kavarni italijanski list. Seveda je tudi to dejstvo najbrž povod sedanjemu fašistovskemu hujšanju proti ka-

varnam in njihovi zahtevi, češ, naj se odpravijo listi iz kavarne, ker bi to tudi koristilo domačim listom, katere bi potem obšinstvo kupovalo in jih ne čitalo brezplačno v kavarnah. V Trstu gre seveda predvsem za »Il Popolo di Trieste«, ki ga na najviljevo, naravnost izsišjevalni način vsiljuje vsakomur, ki bi mu mogli na kateri si bodi način škodovati, pa ga vendar ne čita nihče, izvzemši tiste, ki ga prav morajo.

Kakor po kavarnarjih, so sedaj začeli udrihati tudi po vseh ostalih obratovalcih, obrtnikih, trgovcih itd. Tako se n. pr. danšnji »Popolo« silno hujuje, da je Trst še vedno — najdražje mesto v vsej Italiji, da sira vama im vse predpogoje, da bi se živelo tu ceneje kot drugod. In so v resnici zlatoga denarja vredni ti »predpogoji«, kakor jih navaja fašistovski list, dokazujejo s tem, da nima niti pojma o dejanskem gospodarskem položaju Trsta.

»Popolo« namreč trdi, da je Trst velikansko pomorsko pristanišče, ki ima mnogoštevilne neposredne zveze z deželami, odkoder prihajajo živila in sirovine. Trst da je neizogibno pristanišče Istre, ki je poljedelska dežela prve vrste. Poleg tega pa ima sam razne proizvajalnice živil. Pa vprašaje potem, kako je mogoče, da je kraj, ki je napravil v pomladi leta 1914. popolno škodo obklobo z dvojnimi hlajami za 30 do 100 lir, danes zahteva za isto 600 do 800 lir, in dostavlja, da bi to moralo stati samo 320 do 360 lir, vse ostalo pa da je »vojno dobiček«, češ, ljudje so se navadili visokih cen v vojnem času in tako hoče imeti tako visok dobiček tudi še danes vsak: proizvajalec blaga, prodajalec in krojač.

Da! Trst je res velikansko primorsko pristanišče z mnogimi neposrednimi zvezami z deželami, odkoder prihajajo živila in sirovine; toda kaj pomagajo vse zveze, če ni sredstev za nakup! Naj gre »Popolo« gledat po tem velikanskem pomorskem pristanišču, pa bo videl, kako je dve tretjini vseh ladij tržaških paroplovnih družb razpremljenih, kako prihajajo parniki, pa nimajo česa razkladati in nakladati, pa jih razpremlijo, lajkejo moštvo pa pošljejo domov s polovično plačo v začetku, pozneje pa jim odvzame še drugo polovico. Vse te mnogoštevilne neposredne zveze omagajo Trstu ravno toliko, kolikor mu pomagajo — istrsko »poljedelstvo«!

Kdaj je še Istra s svojim poljedelstvom zadostovala sama sebi, kaj šele, da bi s svojimi prideiki zmanjševala draginjo v Trstu? Ono malo zelenjave, kar je pride s Kopršine v Trst, se komaj ali niti ne pozna na tržaškem trgu in je še tem dražja, ker tisti, ki jo je pridelal, živi izključno od tega pridelka in skuša dobiti zanj čimnajveč, ne pa čim najmanj. In prav posebno se letos, ko je suša v Istri dejansko skoraj popolnoma posušila ves pridelek in ubogi istrski kmet ne ve, ali naj začne že sedaj stradati, da bo prestrašal do zime, ali pa naj zaužije že sedaj, kar mu je pustila suša in nato čim prej pogine od lakote. — Če kje, se vidi tu, koliko imajo pojma fašistovski »narodni gospodarji« o dejanskem razmerah v Trstu in njegovem področju!

In potem ima tudi Trst svoje proizvajalnice živil!

V Trstu ni predvsem niti enega mlinarja Rižarja pri Sv. Andreju je zgorela in je ostala le še ena v Sv. Soboti. Tvorilna testenina deluje, deluje velika mehanična pekarna, par večjih pekarjav, tovarna konserv in s tem smo z vsjo živilsko industrijo tržaško pri kraju. Vse, kar se potrebuje, se mora uvažati od zunaj, in vsega tega fašistovski »narodni gospodarji« očitno še danes ne vedo.

Razumljivo je, da ob takem »narodnem gospodarstvu« Tržačan zmaguje z glavo in se tem bolj, ko si je dandanes reševanje vseh takih življenjsko važnih vprašanj v resnici privojsil fašizem in ne gre torej samo za prazno besedičenje po fašistovskih listih. Direktor provincialne fašistovske federacije v vse, zna vse, vodi in upravlja vse. Ljudje, ki nimajo niti pojma o narodnem gospodarstvu, razpravljajo in odločujejo v najvažnejših gospodarskih vprašanjih, in možaki, ki se še niti ogreli niso v Trstu, imajo v rokah posle, katerim bi bil težko kos Tržačan domačin, pa naj pozna Trst in tržaške razmere bolje od svojega žepa. Tako pač ni čudno, da Tržačanje vse, kar se o njih in za nje sklepa in ukrepa v fašizmu, že vnaprej sprejemajo s tisto nezaupljivostjo in odpornostjo, ki jim je s strani narijenih jim fašistovskih mogotev nakopala očitno večnega — avstrijskantskega, hrepenenja po polnih loncih, kakor so bili nekda, pomankanja italijanskega duha.

In prav imajo, ko jim očitajo to, in še vedno bolj prav bodo imeli, čim dlje pojde tako, kakor gre sedaj: če je danes še kaj italijanskega duha v Tržačanu, ga kmalu ne bo prav čisto nič več!

Naši rojaki v Ameriki

Letošnje poletje je zahtevalo tudi med našimi rojaki v Ameriki mnogo človeških žrtve. Pri kopanju je utonilo med drugimi tudi več Slovencev.

Dne 10. julija je v kraju Krenbock v Kanadi utonil Slovenec Jakob Stariha. Sel se je kopat z dvema tovaršema, ki sta ga vabila, češ, da ga naučita plavati. Nesramneža sta ga zvalila v vodo, a ko se je potapljaj, se nista več brigala zanj in zato je nesrečno utonil. Pokojni je bil doma iz sela Sv. Duh pri Sentiču. Star je bil šele 23 let.

Istega dne je v kraju Crested Butte, država Colorado, utonil rojak Andrej Kočev. Sel se je kopat s prijatelji, skočil pa je tako nesrečno v vodo, da si je zlomil tistik. Bil je takoj mrtev. Pokojni, ki je zapustil v žalosti roditelje, šest bratov in dve sestri, je bil star šele 26 let.

Šrtev kopanja je postal tudi 24-letni M. Težak. Pri kopanju se je prehladil, dobil je pljučnico, kateri je podlegel. Bil je marljiv mladenič ter si je prihranil že lepo vsoto denarja. Kupil si je hišo in baš v jeseni se je hotel poročiti. Smrt pa mu je prekrila račun in ga ugrabila roditeljem in nevesti. Pokojni je bil doma iz Bevdve vasi, fara Suhor pri Metliki.

V New Westminsteru je utonil 26-letni Slovenec Ivan Majnarič. Ko je valil hlode na breg, mu je spodrsnilo in padel je v vodo. Plavalna nevede je utonil. Njegovo truplo so tri dni kasneje potegnili iz vode.

V Indianopolisu, država Indian, se je šel dne 15. avgusta 20-letni mladenič Alojz Flajš kopat. Pri kopanju ga je zagrabil krč in je utonil. Njegovo truplo so dva dni kasneje potegnili iz vode.

Za veselice, plese in slične prireditve izdeluje vabila, letake, lepake, plesne rede itd. okusno in po najnižji ceni

Narodna tiskarna v Ljubljani

Pride 300 narodnih plošč električno posnetih

pod osebnim sodelovanjem gosp. profesorjev: Albini, Faller, Sachs, Smodek, Baranović in Tijardović.

Vaši najpriljubljenejši domači operni in operetni pevci in pevke, domače godbe, pojo in svirajo izključno za naše plošče v Vašem jeziku.

Edison Bell Penkala Ltd Zagreb

prva jugoslovenska tvornica gramofonov in gramof. plošč

Zastopnik za Vseh kraj: Iv. Bonač, Ljubljana

Vsaka plošča samo Din 35 Mala plošča samo Din 12

!! Gramofoni in plošče na dolgoročne obroke !!

Vinograd z veliko obokano kletjo, 3/4 orala zlahtnega nasada, ostalo njiva, pašnik in gozd, skupaj približno 2 orala, 15 minut od želznice postaje Ivanjcevič — prodam za 16.000 Din. — Posrednik: V. Radanovič, vrnarstvo, Ormož. 2115	Stavbna parcela v sredini mesta — napredaj. — Ponudbe pod »Parcela/2126« na upravo »Slov. Naroda«. Razprodaja velikih rumenih angleških kokaš »Orpington« — vsaki dan od 13. do 15. ure. — Poljanska cesta 17. 2116	Tesan les. Potrebujem za takojšnjo dobavo prama suh, raven in dobro obsekan les: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>5/6" 8 m</td> <td>okoli 10 m³</td> </tr> <tr> <td>7/8" 9 m ali 5 m</td> <td>okoli 18 m³</td> </tr> <tr> <td>8/9" 7 m</td> <td>okoli 17 m³</td> </tr> <tr> <td>9/11" 6 in 7 m</td> <td>okoli 80 m³</td> </tr> </table> Ponudbe za celo partijo ali dele partije je poslat z označbo cen franko vagon tovorna postaja na: IVAN HARTL, skl. tehn. drva ZAGREB, Martićeva ulica 25	5/6" 8 m	okoli 10 m ³	7/8" 9 m ali 5 m	okoli 18 m ³	8/9" 7 m	okoli 17 m ³	9/11" 6 in 7 m	okoli 80 m ³	Dijaka ali dijakinjo sprejem na stanovanje in hrano v bližini Vrtače. Strogo nadzorstvo. — Ponudbe pod »Takoj/2088« na upravo »Slov. Naroda«. Lepo zračno sobo z električno razsvetljavo pod Rožnikom oddam gospodu; ev. tudi z jatrkom. — Ponudbe pod »Čistost/2090« na upravo »Slov. Naroda«. Absolventinja trgovske šole, zmožna slovenskega in nemškega jezika, stenografije in strojepisja — išče službo. — Nastopi lahko takoj. — Ponudbe pod »Začetnik/2003« na upravo »Slov. Naroda«.	Invalid išče službo sluga v kakšni pisarni, event. gre tudi za nočnega čuvaja. — Ponudbe pod »Invalid/2109« na upravo »Slov. Naroda«. Pohištvo kompletno (postelje, omare, mize, otomana) ter kuhinjsko orodje — radi selitve takoj prodam. — Dopisi pod »Razno pohištvo/2110« na upravo »Slov. Naroda«. Vdova, dobra in snažna kuharica — išče službo gospodinje pri samostojnem gospodu; najraje v Ljubljani. — Ponudbe pod »Kuharica/2098« na upravo »Slov. Naroda«. Gospod želi veled pomanjkanja znanstva znanje z osamljeno gospodino, staro od 18—28 let, ev. tudi z gospo. Na premoženje in poklic se ne ozira. — Dopisi s polnim naslovom pod »Jesen/2122«.	Skladiščnik star 40 let, vajen vsakršnega dela — išče službo. Nastopi lahko takoj. — Ponudbe pod »Skladiščnik/2124« na upravo »Slov. Naroda«. Enodružinsko hišo z vrtom v mestu ali v bližini kupim takoj. — Ponudbe z navedbo cene je poslati pod »V dobrem stanju/2121« na upravo »Slov. Naroda«.
5/6" 8 m	okoli 10 m ³												
7/8" 9 m ali 5 m	okoli 18 m ³												
8/9" 7 m	okoli 17 m ³												
9/11" 6 in 7 m	okoli 80 m ³												

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo:

Premog domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

Kovaški premog vseh vrst

Koks železniški, plavžarski in plinski

Brikete

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/1

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 13

organizira svojo zaupanje in spoštovanje

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Brzojavke: Kredit Ljubljana. Telefon št. 2040, 2437, 2548; interurban: 2706, 2806

V nedeljo prvovrstni
šlager sezije 1927/28

Sejkova sužnja

DRAMA o ljubezni in vojni v
vroči Afriki in čarobnem Tripolisu
V glavnih vlogah:

Prekrasna

Jetta Goudal

in ljubljene ženske publike

Mihael Varkony

Predstave ob:

3, 1/2, 5, 6, 1/2, 8, 9

Elitni Kino Matica

Telefon 2124.

Ing. Djordje Blažek

prva specialna tvornica za radio, telefonijo, telegrafijo in preo. mehaniko.

BEOGRAD Telef. 41-85 **Berlin S. W. 11**

Nova poslovalnica in naslov: **Jakšičeva ulica 11.**

Ocarinjenje

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi **RAJKO TURK**, carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno. 96/L

Popolnoma suha, lepa

BUKOVA DRVA

v polenih ali razžagana, kakor tudi mehka drva dobavlja tvrdka **ARSOR d. d.**, Dunajska c. 50 v vsaki množini od 1 m³ naprej. Dostavlja tudi na dom. Telefon 2546.

Za dom!

Za šivilje, krojače, čevljarje itd. najbolj priporočljiv je le

STOEWER šivalni stroj

Le ta Vam poleg šivanja entla (obšiva), veze (šitka), krpa perilo in nogavice. Brez vsakega premikanja plošč in drugo je stroj v minuti pripravljen ali za vezanje in ravno tako hitro zopet za navadno šivanje. — Poleg vseh prednosti, ki jih zavedna šivalni stroj **STOEWER** je tudi najcenejši.

Ne zamudite ugodne prilike in oglejte si to izrednost pri

Lud. Baraga,
Ljubljana, Selenburgova 6/L.

Brezplačen pouk v vezanju, rabl aparator itd. — Ugodni plačilni pogoji. — 15letno jamstvo.

Za stavbe

po znižanih cenah vsakovrstnih suh, tesan in žagan les vsako množino v zalogi. Zaganje, odpadki od lesa, drva. Dostava tudi na stavbo.

Fran Suštar,

lesna industrija in trgovina pama žaga
Ljubljana, Dolenjska cesta

2101

Dr. Fr. Derganc
ne ordinira do konca septembra

20-9

Zastore, posteljna pregrinjala perilo, monograme, obleke l. dr. veze najtinejše in najcenejše

mehanično umetno vezanje

Matok & Mikeš

Ljubljana, Da Imatinova ulica 13

Entljanje, ažuriranje, predtiskanje ženskih ročnih del za trgovino, šolo in dom.

Mercedes Benz

danes nesporno in daleko najekonomičnejši in v ceni najpovoljnejši avtomobili na svetu.

Najnovejši tipl 8/38 in 12/55 HP.

Karoserije za vse svrhe in v vseh oblikah.

Za Jugoslavijo se bodo naročili vozovi z večjim od mikom od tal nego so običajni vozovi.

Veliki kompresorji od 100 in 140 HP po znatno znižani cenli.

Daimler Benz

tovorni vozovi za vse svrhe, po kakovosti nedosežni.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:

Christian Nusser, Beograd

Knez Mihajlova 52.

2095

Iščemo zanesljive strokovne zastopnike.

Šivilja za perilo

išče delo; event. tudi na dom — Ponudbe pod «Šivilja/2105» na upravo «Slov. Naroda».

Kupujemo zlato,

srebro ter zlat in srebrn denar. — Tovarna za ločenje dragih kovin, Ljubljana «Šiška, Jerneja» cesta 8. 95/L

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica

Ivan Bricelj, Ljubljana,

Dunajska cesta 15 in Go-

sposvetska cesta 2 (dvorišče

kavarne «Evropa»).

Se priporoča. — Izvršitev toč-

na, cene zmerno. 72/L

Zastopnike

in zastopnice za prodaja sroč na obroke išče Bantna poslov valnica Bezjak, Maribor, Go sposka ulica 25. 77/L

I. Stjepušin

ZAGREB, Jurjevska 57

priporoča najboljšo

tambure, žice, škele,

variture — ostale po-

trebščine za

sva glazbala.

Odlikovan na

pariskojizložbi

Cjenici franko.

Inozemska specialna tvornica išče pri grosistih za gumi-jevino in večjih farmacijah in drogerijah dobro uvedenega zastopnika

zara: pečavo higienskogumi-jevine. — Ponudbe pod: la. blago P. G. 2122* na Rudoli Mosse, Praha I., Ovocny trh 19, CSR. 2113

Kral. ang. parobrod. linija

ROYAL MAIL LINE za JUŽNO AMERIKO

Brazilijo-Uruguay-Argentinio in Kubo-Chile-Peru.

Informacije brezplačno pri podzastopniku:

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica šte. 26.

Restavracija hotel Lloyd v Ljubljani

Priporočam se cenj. občinstvu v poset kakor tudi posetnikom jesenske razstave. Sprejemam abonente. Točim pristna štajerska in dolenska vina, domača kuhinja, solidne cene in točna postrežba. Društvom in organizacijam na razpolago renoviran salon. Dvorana za sestanke, zborovanja in prireditve.

2125

Franc Bučar, restavrater

Najboljša v materialu in konstrukciji so:

kolesa, šivalni stroji znamke **GRITZNER**, **Adler** in **Phönix**.

URANIA PISALNI stroj ter švicarski **PLE-**
TILNI stroj **DUBIED**.

103 L

Najlepše opreme, samo pri

Josip Petelinu

v **LJUBLJANI**

blizu Prešernovega spomenika ob

— vodi. — Telefon 2913

Najnižje cene. — Tudi na mesečna odplačila.

Šolske knjige

za vse srednje, meščanske
in osnovne šole
dobite

v knjigarni Tiskovne Zadruga

Ljubljana, Prešernova ul. 54

(nasproti glavne pošte.)

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19

Podeljuje vsakovrtnne kredite, eskomptira menice, inkasira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše.

Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji